ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй ...вно Соведэй, ВКП(б)-гэй Улан-Удын горкомой орган.

...7 (6237) | 1951 оной мартын 9, пятница | Сэн 20 мүнгэн

МОДО БЭЛЭДХЭЛЭЙ ШИИДХЭХЫ ҺАРА

...й республика ой модоор ...баян. Ой модон хадаа манай ... промышленностьдамнай ...а хэрэгтэй үнэтэ зүйл, асари ...энэ барилгануудые бодхоо... ...най эгээл хэрэгтэй материал Тиимэһээ барилгын модон ...бидэндэ талхан шэнги, ме... ...шэнги, шулуун нүүрһэн шэн... ...хала хэрэгтэй байна.

...льшевигүүдэй парти, советскэ ...тельство, нүхэр Сталин бол... ...модоной промышленностиие ...саашадань хүгжөөхын түлөө, ...ие механизацилхын тулада ...лаа хододоо хандуулдаг. ...омнай модошодые эгээл ...түрүү техникээр жэл ерэхэ ...элбэг ехээр хангажа байна. ...юхюрөөнүүд, нүүдэл элек... ...нциинууд, лебёдконууд, авто... ...нууд, модо шэрэдэг трак... ...д болон бусад механизмууд ...одой ажалые хүнгэн болго... ...эсэ ехэтэйгээр хүдэлмэрил... ...гэ тэдэндэ олгоно. «Эдеэ хоо... ...йлнүүдэй ба промышленна ...нудай гүрэнэй розничо сэн... ...е шэнээр химдаруулха ту... ... СССР-эй Министрнүүдэй ...эй, ВКП(б)-гэй Центральна ...тедэй тогтоол хадаа манай ... ажалшадай материальна, ...урна тэниглэн байдалые улам ...руулхын тулада парти, пра... ...ствын саг үргэлжэ анхарал ...олго гаргадагые дахин шэ... ...гаршэлнэ.

...о бэлэдхэлгэ дээрэ эрхим ...ар хүдэлмэрилжэ байһан ста... ...нууд, шэнэ техникые шуда... ...хэрэглэдэг үйлэдбэриин нова... ...уд, хүдэлмэридөө үндэр по... ...льнуудые туйладаг түрүү ...риятинууд манай республи... ...үсөөн бэшэ бии. Хандагатайн ...омхозой машинист П. Таш... Эрийскэ леспромхозой элек... ...рөөшэн Н. Чимитов, Ба... Тарбагатайн леспромхозой ... В. Дунаев, Хорнин лес... ...хозой модо отологшо Д. ...доржиев болон бусад стаха... ...удай нэрэнүүд республика ... алдаршанхай. Машина тех... ... һайнаар шудалһан дээрэ... ...дэлмэриингөө сагые зүбөөр ...дааг дээрэһээ тэдэнэр үндэр ...тэйгээр ажаллана.

...өөр, республика соо бүхыдэнь ...үеэхэдэ модо бэлэдхэлгын ... түсэб дүүргэлгэ хангалта... ... ябажа байна. «Бурмон... ... трестын олонхи предприя... ...д модо бэлэдхэхэ ба тээхэ ...аа таһалдуулна.

... юун дээрэһээ болоноб гэ... ... модо бэлэдхэлэй предприя... ...дай ба «Бурмонголлес» трес... ...хүтэлбэрилэгшэд гүрэнэй түсэ... ...дүүргэхын тулада бии байһан ...боломжонуудаа хүсэд хэрэг... ...лаар шухала хэмжээнүүдые ...гүй байха юм. Зарим леспром... ...ай хүтэлбэрилэгшэд техни... ...аршаар хандаха ябадал гар... ... байна. Тиимэһээ механиз... ...хүсэд һайнаар ашаглагда... ... байха юм. «Бурмонголлес» ...н предприятинуудта түрүү ...одой ажалай дүй дүршэл ... нэбтэрүүлэгдэнэ. Тиимэһээ ...өө дүүргэдэггүй модошод ...омхозуудта олон.

...дошодой дунда ниитэ-полити... ... хүдэлмэри ябуулха ба со... ...стическэ мүрысөө дэлгэрүүл... ...алда ехэ дутагдалнууд ...нэ. Модо бэлэдхэхэ талаар ... ябаһан леспромхозуудай ...рганизацинууд модошодой ... агитационно-пропагандист... ...дэлмэри һулаар ябуулна, ... леспромхозуудта социалис... ...о мүрысөөнэй дүнгүүд шал... ...ггүй байха юм.

...спубликын Министрнүүдэй Со... ... ВКП(б)-гэй обкомой бюро ... мартын 1-һээ апрелиин 1 хүрэтэр стахановска һара сонос... хоһон байна. Март һара болбол модо бэлэдхэхэ сезонно түсэбые дүүргэлгын шиидхэхы һара мүн.

Стахановска һарын түрүүшын үдэрнүүдэй дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, «Бурмонголлес» трестын түрүү предприятинууд — Хандагатайн, Хандагайн, Эрийскэ болон бусад зарим леспромхозууд модо бэлэдхэхэ ба зөөбэрилхэ графигаа амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Зүгөөр трестын олонхи предприятинуудай хүдэлмэридэ эрид хубилалта үшөө болоодүй, сүүдхын график дүүргэгдэдэггүй байха юм. Сэлэнгын, Итанцын, Баргажанай, Шулуутайн ба бусад зарим леспромхозууд илангаяа муугаар хүдэлмэрилнэ.

Стахановска һара эхилһээр найман үдэр үнгэрбэ. Энэ һарын үлэһэн үдэрнүүдтэ модо бэлэдхэлгын бүхы предприятинууд улам ехэ эршэтэйгээр ажаллажа, сезонно түсэбөө дүүргэхэ зэргэтэй. «Бурмонголлес» трестын болон леспромхозуудай хүтэлбэрилэгшэд модо бэлэдхэлэй ябасые түргэдхэхэ тухай республикын правительствын, ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоол соо хараалагдаһан хэмжээнүүдые дары түргэнөөр бэелүүлхэ уялгатай.

Сезонно түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхын тулада бии байһан бүхы дутагдалнуудаа эрид усадхаха, механизмуудаа түхэреэн сүүдхэ соо гүйсэд һайнаар ашаглаха, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, модо бэлэдхэхэ ба зөөхэ графигаа заатагүй дүүргэжэ байха гээшэ республикын модо бэлэдхэлэй предприятинуудай, нютагай партийна ба советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зорилго болоно.

Партийна, профсоюзна болон комсомольско организацинууд модошодой дунда социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие улам шангадхаха ябадалда гол анхаралаа хандуулха ёһотой. Коммунистнууд болбол сезонойнгоо түсэбые дүүргэхэ ябадалдань модошодые бодото ажалаараа, большевистскэ үгөөрөө зоригжуулха уялгатай.

Арадуудай агууехэ вождь Иосиф Виссарионович Сталинда эльгээһэн бэшэг соогоо республикын ой модоной промышленностиин хүдэлмэришэд, инженернүүд, техникүүд, албахаагшад, колхозникууд хадаа модо бэлэдхэхэ ба зөөхэ сезонно түсэбөө **мартын 25 хүрэтэр дүүргэхэ,** сезоной дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 193 мянган кубометр хэрэглэлэй модо бэлэдхэхэ ба 137 мянган кубометр модо зөөхэ гэһэн харюусалгатай уялга абаа һэн.

«Абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа гаргахабди, бүхы механизмуудые улам бүтээсэтэйгээр ашаглахын түлөө, хүдэлмэришэдэй ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө, бэлэдхэгдэжэ байгаа модоной өөрынь үные химдаруулхын түлөө, хүдэлмэришэдэй ба колхозникуудай культурноажаһуудалай условинуудые улам һайжаруулхын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэбди гэжэ, хүндэтэ Иосиф Виссарионович, Танине найдуулнабди», — гэжэ республикын модошод бэшэг соогоо хэлэнэ.

Нүхэр Сталинда эльгээһэн бэшэг соогоо абаһан уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ, модо бэлэдхэлэй предприятинуудай март һарада амжалтатайгаар түгэсхэхэ гээшэ — республикымнай бүхы модошодой нангин уялга мүн.

Олон хүүгэдтэй эхэнүүд шагнагдаба

...Р-эй Верховно Соведэй Пре... ...мэй 1944 оной августын 18-... ...Указай үндэһөөр, БМАССР-эй ...вно Соведэй Президиум 1951 ... февралиин 22-то гаргаһан ...раа Кяхтын аймагай бүлэг ...ые орденууд ба медаль... ...ар шагнаһан байна. Тэдэ... ...нда 9 хүүгэдые түрэһэн ба ...мүүжүүлһэнэй түлөө Усть-Кях... ...оной гэрэй эзэн эхэнэр Ан... ... Яковлевна Кухлина «Эхын ...» гэжэ 1-дэхи зэргын орденоор шагнагдаба. «Эхын алдар» гэжэ 2-дохи зэргын орденоор Ксенья Васильевна Баландина, Мария Федотьевна Озерова, Анастасия Дмитриевна Хлебникова гэгшэд шагнагдаа.

Мүн 7 хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн 6 эхэнүүд «Эхын алдар» гэжэ 3-дахи зэргын орденоор, 18 хүн «Эхын медаль» гэжэ 1-дэхи зэргын ба 27 эхэнүүд 2-дохи зэргын медальнуудаар шагнагдаһан байна.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ХОЁРДОХИ СЕССИ

СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сесси Москвада, Кремлевско Ордоной Ехэ зал соо, мартын 6-да нээгдээ.

Манай ороной арадуудай политическэ ба ажалай асари ехэ дэбжэлтын оршон байдалда хоёрдохи сесси хүдэлмэреэ эхилбэ. Союзна ба автономно республикануудай Верховно Соведүүдтэ һунгаһан һунгалтанууд дээрэ советскэ хүнүүд бата нигта нэгэдэлээ, Ленин—Сталинай партида хизааргүй үнэн байдагаа үшөө дахин харуулаа.

Эдеэ хоолой ба промышленна товарнуудай розничо сэнгүүдые шэнээр химдаруулха тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолдо, ажалшад тухай сталинска энэ ехэ шэнэ анхарал оролдолгодо харюу болгон, советскэ хүнүүд ажалайнгаа амжалтануудые арбидхана. Гүрэнэй түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө бүгэдэарадай социалистическэ мүрысөөн предприятинууд дээрэ, колхозууд, совхозууд ба МТС-үүдтэ бүри үргэдэн дэлгэржэ байна. Зохёон байгуулгын эрмэлзэлгээр бүрин советскэ арад байгаалиие шэнэдхэн хүбилгана, дэлхэй дээрэ эгээн ехэ гидроэлектростанцинуудые ба каналнуудые байгуулна. Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай шэн зоригто тэмсэлшэд — Советскэ Союзай ажалшад большевистскэ партиин, агууехэ вождь ба багша нүхэр И. В. Сталинай хүтэлбэри доро коммунизм тээшэ этигэл түгэлдэрөөр дабшажа ябана.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Союзай Соведэй 1951 оной мартын 6-най заседани тухай

Мартын 6-да, үдэрэй 2 часта, Кремльдэ, Кремлевско Ехэ ордон соо, Союзай Соведэй хоёрдохи сесси нээгдэбэ.

Түрүүлэгшын столдо — Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов,** Түрүүлэгшын орлогшонор—депутадууд **А. И. Кириченко, Т. М. Зуева, А. Ю. Снечкус, А. И. Ниязов** һууба.

Правительственна ложонуудта нүхэд **В. М. Молотовой, Г. М. Маленковой, Л. П. Бериявын, К. Е. Ворошиловай, А. А. Андреевэй, Л. М. Кагановичын, Н. С. Хрущевой, Н. М. Швернигэй, М. А. Сусловай, П. К. Пономаренкын** ерэхэдэнь, депутадууд ба айлшад үни удаан альгаташалгаар угтаа.

Ложонуудта — СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, министрнүүд һууба.

Түрүүлэгшээр һууһан — Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов** гаража ошоһон депутадуудай орондо, һунгуулиин 4 округуудһаа Союзай Соведтэ шэнээр һунгагдаһан депутадуудай түлөөлэлгые шалгаһанай дүнгүүд тухай элидхэл хэхынь тулада Мандатна комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **А. М. Пузановта** үгэ үгэбэ.

Депутат **И. П. Бойцовой** дурадхалаар, Союзай Совет иимэ тогтоол абаа:

«Мандатна комиссиин элидхэл соносоод, Союзай Соведэй тогтоохонь:

1950 оной июлиин 16-да һунгуулиин № 120 Велико-Устюгска округһоо, 1950 оной августын 6-да — һунгуулиин № 108 Новозыбковско округһоо, 1951 оной февралиин 18-да — һунгуулиин № 284 Красно-Уфимска округһоо, 1951 оной февралиин 25-да — һунгуулиин № 456 Львовско городской округһоо һунгагдаһан Союзай Соведэй депутадуудай түлөөлэлгые зүб гэжэ мэдэрхэ тухай Мандатна комиссиин элидхэлые баталха».

Сессиин үзэмжэдэ иимэ асуудалнууд оруулагдаа гэжэ Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов** мэдээсэбэ:

1. СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджедые баталалга.

Тус асуудал СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр табигдана.

2. Эб найрамдал хамгаалга тухай Хуулиие баталан абалга.

Эб найрамдал хамгаалга тухай Хуулиие баталан абаха гэжэ эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй зүгһөө бүхы оронуудай парламентнуудта хандаһан хандалгатай дашарамдуулан, тус асуудал табигдаба.

3. СССР-эй Верховно Сүүдые һунгалга.

1946 оной мартда һунгагдаһан, СССР-эй Верховно Сүүдэй түлөөлэлгын болзорой дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, тус асуудал табигдана.

4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.

Тус асуудал СССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр табигдана.

Депутат **Б. Ф. Николаевай** дурадхалаар, Союзай Совет эдэ асуудалнуудые сессиин зүблэхэ зүйлдэ нэгэн һаналаар оруулба.

Депутат **Н. Г. Игнатовай** дурадхалаар, Союзай Совет болбол асуудалнуудые хаража үзэлгын иимэ гүрим баталан абаа гэбэл: СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджет тухай элидхэлые Национальностьнуудай Соведэй ба Союзай Соведэй хамтын заседани дээрэ соносохо, харин бюджетнэ комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлнүүд, бюджедые зүбшэн хэлсэлгэ ба тэрэниие баталалга палатануудта тус тустань хэгдэхэ; СССР-эй Верховно Сүүдые һунгаха тухай ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ палатануудта тус тустань хэгдэхэ.

Эб найрамдал хамгаалга тухай Хуулиие баталан абаха асуудалаар элидхэлые, зүбшэн хэлсэлгые ба эб найрамдал хамгаалга тухай Хуули баталан абалгые Национальностьнуудай Соведэй ба Союзай Соведэй хамтын заседани дээрэ хэхэ.

Энээгээр, Союзай Соведэй нэгэдэхи заседани хаагдаа.

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Национальностьнуудай Соведэй 1951 оной мартын 6-най заседани тухай

Мартын 6-да, үдэрэй 4 часта, Кремльдэ, Кремлёвско Ехэ Ордон соо, Национальностьнуудай Соведэй хоёрдохи сесси нээгдээ.

Түрүүлэгшын столдо — Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Ж. Шаяхметов,** Түрүүлэгшын орлогшонор — депутадууд **М. Т. Якубов, М. В. Зимянин, В. Т. Лацис, Т. М. Матиашвили** һууба.

Правительственна ложонуудта нүхэд **А. И. Микоянай, Н. А. Булганинай, А. Н. Косыгинай, Н. М. Швернигэй, М. Ф. Шкирятовай** ерэхэдэнь депутадууд халуунаар угтаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, министрнүүд правительственна ложонуудта тэрэшэлэн һууринуудаа эзэлээ.

Түрүүлэгшээр һууһан — Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Ж. Шаяхметов** гаража ошоһон депутадуудай орондо, һунгуулиин 3 округуудһаа Национальностьнуудай Соведтэ шэнээр һунгагдаһан депутадуудай түлөөлэлгые шалгаһанай дүнгүүд тухай элидхэл хэхыень Мандатна комиссиин Түрүүлэгшэ депутат **И. Г. Кэбиидэ** үгэ үгэбэ.

Депутат **И. М. Филипповэй** дурадхалаар, Национальностьнуудай Совет иимэ тогтоол баталан абаа:

«Мандатна комиссиин элидхэл соносоод, Национальностьнуудай Соведэй тогтоохонь:

1950 оной июлиин 30-да һунгуулиин № 406 Сухумска сельскэ округһоо, 1951 оной февралиин 18-да —һунгуулиин № 258 Калининска округһоо, 1951 оной февралиин 25-да—һунгуулиин № 83 Андижанска сельскэ округһоо һунгагдаһан Национальностьнуудай Соведэй депутадуудай түлөөлэлгые зүб гэжэ мэдэрхэ тухай Мандатна комиссиин элидхэлые баталха».

Сессиин үзэмжэдэ иимэ асуудалнууд оруулагдаа гэжэ Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Ж. Шаяхметов** мэдээсэбэ:

1. СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджедые баталалга.

Тус асуудал СССР-эй Министрнүүдэй Соведээр табигдана.

2. Эб найрамдал хамгаалга тухай Хуулиие баталан абалга.

Эб найрамдал хамгаалга тухай Хуулиие баталан абаха гэжэ эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн Хоёрдохи конгрессэй зүгһөө бүхы оронуудай парламентнуудта хандаһан хандалгатай дашарамдуулан, тус асуудал табигдаба.

3. СССР-эй Верховно Сүүдые һунгалга.

1946 оной мартда һунгагдаһан, СССР-эй Верховно Сүүдэй түлөөлэлгын болзорой дүүрэһэнтэй дашарамдуулан, тус асуудал табигдана.

4. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталалга.

Тус асуудал СССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр табигдана.

Депутат **П. А. Абрасимовай** дурадхалаар, Национальностьнуудай Совет эдэ асуудалнуудые сессиин зүблэхэ зүйлдэ нэгэн һаналаар оруулба.

Депутат **Г. М. Гасановай** дурадхалаар, Национальностьнуудай Совет болбол асуудалнуудые хаража үзэлгын иимэ гүрим баталан абаа гэбэл: СССР-эй 1951 оной Гүрэнэй бюджет тухай элидхэлые Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани дээрэ соносохо, бюджетнэ комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлнүүд, бюджедые зүбшэн хэлсэлгэ ба тэрэниие баталалга палатануудта тус тустань хэгдэхэ; СССР-эй Верховно Сүүдые һунгаха тухай ба СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэ палатануудта тус тустань хэгдэхэ.

Эб найрамдал хамгаалга тухай Хуули баталан абаха асуудалаар элидхэлые, зүбшэн хэлсэлгые ба эб найрамдал хамгаалга тухай Хуули баталан абалгые Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани дээрэ хэхэ.

Энээгээр, Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи заседани хаагдаа.

Союзай Соведэй Мандатна комиссиин Түрүүлэгшэ депутат А. М. Пузановай элидхэл

Нүхэд депутадууд! Гаража ошоһон депутадуудай орондо һунгуулиин дүрбэн округуудһаа Союзай Соведтэ депутадуудые һунгаһан һунгалтанууд СССР-эй Конституцитай ба СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй 108-дахи статьятай зохилдуулан, СССР-эй Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин хойтохи үе соо хэгдэһэн байна.

1950 оной июлиин 16-да Вологодско областиин һунгуулиин № 120 Велико-Устюгска округто һунгалтанууд хэгдээ; 1950 оной августын 6-да — Брянска областиин һунгуулиин № 108 Новозыбковско округто; 1951 оной февралиин 18-да — Свердловскэ областиин һунгуулиин № 284 Красно-Уфимска округто; 1951 оной февралиин 25-да — Украинска ССР-эй Львовско областиин һунгуулиин № 456 Львовско городской округто һунгалтанууд болоо.

Союзай Соведтэ депутадуудые һунгаха үедэ һунгуулиин округуудынь 1950 оной мартда СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаһан ниитэ һунгалтануудай үеын хилэнүүдээрээ үлэһэн байна.

Союзай Соведтэ һунгаха һунгуулиин округ бүхэндэ һунгуулиин Окружной комисси тогтоогдоод, СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй 46-дахи статьятай зохилдуулан, һунгалтануудые хүтэлбэрилһэн байна.

Һунгалтанuудта 539.979 һунгагшад хабаадаа, энэнь тус округуудай һунгагшадай ниитэ тоогой 99,98 процент болоно. Коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадуудай түлөө 538.552 һунгагшад голосовалаа, энэнь голосованида хабаадаһан һунгагшадай бүхы тоогой 99,74 процент болоно.

Вологодско областиин һунгуулиин Велико-Устюгска округһоо — **Кузьминский** Александр Михайлович, Брянска областиин һунгуулиин Новозыбковско округһоо — **Буздин** Василий Васильевич, Свердловскэ областиин һунгуулиин Красно-Уфимска округһоо — **Аплаев** Петр Николаевич ба Украинска ССР-эй Львовско областиин һунгуулиин Львовско городской округһоо — **Кияк** Григорий Степанович Союзай Соведэй депутадууд болон һунгагдаа.

Союзай Соведэй нэгэдэхи сесси дээрэ һунгагдаһан Мандатна комисси СССР-эй Конституциин 50-дахи статьягай үндэһөөр, һунгуулиин бүхы дүрбэн округуудһаа һунгагдаһан депутат бүхэн тушаа һунгуулиин Окружной комиссинуудаар табигдаһан һунгуулиин документнүүдые ба материалнуудые шалгаа, депутадуудта кандидадуудые регистрацида абаһан тухай һунгуулиин Окружной комиссинуудай хүргэһэн протоколнуудые ба голосованиин дүнгүүд тухай һунгуулиин Окружной комиссинуудай протоколнуудые хаража үзөө.

Һунгагдаһан депутат бүхэн тушаа документнүүдые ба материалнуудые шалгаһанайнгаа һүүлээр, Мандатна комисси болбол һунгуулиин бүхы дүрбэн округуудһаа Союзай Соведтэ депутадуудые һунгаһан һунгалтанууд СССР-эй Конституциин ба СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй үндэһөөр, тэдээнтэй зохилдуулан хэгдээ гэжэ тодорхойлбо.

Мандатна комисси иимэ шиидхэбэри абаад, тэрэнээ Союзай Соведэй үзэмжэдэ табина гэбэл:

«Вологодско областиин № 120 Велико-Устюгска, Брянска областиин № 108 Новозыбковско, Свердловскэ областиин № 284 Красно-Уфимска ба Украинска ССР-эй Львовско областиин № 456 Львовско городской — һунгуулиин эдэ дүрбэн округуудһаа Союзай Соведтэ һунгаха һунгуулиин Окружной комиссинуудай хүргэһэн бүхы материалнуудые ба һунгуулиин бүхы документнүүдые депутат бүхэн тушаа тус тустань шалгаад, Мандатна комиссиин тодорхойлһониинь:

1. Һунгуулиин бүхы дүрбэн округуудһаа Союзай Соведтэ депутадуудые һунгаһан һунгалтанууд СССР-эй Конституциин ба СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримэй үндэһөөр, тэдээнтэй бүрин зохилдуулан хэгдээ.

2. **Һунгуулиин алишье округтохи һунгалтануудые болиоулха ямаршье үндэһэ баримта, тэрэшэлэн СССР-эй Конституциие ба СССР-эй Верховно Соведтэ һунгаха һунгалтанууд тухай Дүримые эбдэһэн тухай ямаршье гомодолнууд, мэдүүлгэнүүд Союзай Соведтэ депутадуудые һунгаха һунгуулиин нэгэшье округто байгаагүй.**

Дээрэ дурсагдаһанай үндэһөөр, Союзай Соведэй Мандатна комисси болбол Союзай Соведтэ һунгагдаһан депутадуудай: һунгуулиин № 120 Велико-Устюгска округто Александр Михайлович Кузьминскиин, һунгуулиин № 108 Новозыбковско округто Василий Васильевич Буздинай, һунгуулиин № 284 Красно-Уфимска округто Петр Николаевич Аплаевай, һунгуулиин № 456 Львовско городской округто Григорий Степанович Кияхын түлөөлэлгын зүб байһаниие мэдэрнэ».

ССЭР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сесси

Национальностьнуудай Соведэй Мандатна комиссиин Түрүүлэгшэ депутат И. Г. Кэбинэй элидхэл

Нүхэд депутадууд! Гаража ошоhон депутадуудай орондо hунгуулиин 3 округуудhаа Национальностьнуудай Соведтэ депутадуудые hунгаhан hунгалтануудые СССР-эй Конституцитай ба СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалтануудые тухай Дүримэй 108-дахи статьятай зохилдуулан, 1950 оной июлиин 30-да 1951 оной февралиин 18-да ба 25-да хэгдэhэн байна.

1950 оной июлиин 30-да Абхазска АССР-эй hунгуулиин № 406 Сухумска сельскэ округто hунгалтанууд болоо. 1951 оной февралиин 18-да Киргизскэ ССР-эй hунгуулиин № 258 Калининска округто hунгалтанууд үнгэргэгдөө. 1951 оной февралиин 25-да Узбекскэ ССР-эй hунгуулиин № 83 Андижанска сельскэ округто hунгалтанууд хэгдээ.

Национальностьнуудай Соведтэ депутадуудые hунгаха үедэ hунгуулиин округуудынь 1950 оной мартда СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаhан hунгалтануудай үеын хилэнүүдээрээ үлэhэн байна.

Национальностьнуудай Соведтэ hунгаха hунгуулиин округ бүхэндэ hунгуулиин Окружной комисси тогтоогдоод, СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалтанууд тухай Дүримэй 50-дахи статьятай зохилдуулан, hунгалтануудые хүтэлбэрилhэн байна.

hунгалтануудта 176.218 hунгагшад хабаадаа, энэнь тус округуудай hунгагшадай ниитэ тоогой 100 процент болоно. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй блогой кандидадай түлөө 176.085 hунгагшад голосовалба, энэнь голосованида хабаадаhан hунгагшадай ниитэ тоогой 99,92 процент болоно.

Абхазска АССР-эй hунгуулиин № 406 Сухумска сельскэ округhоо — Твалчрелидзе Георгий Григорьевич, Киргизскэ ССР-эй hунгуулиин № 258 Калининска округhоо — Тургумбаева Тилеч ба Узбекскэ ССР-эй hунгуулиин № 83 Андижанска сельскэ округhоо — Юсупов Исамидин гэгшэд Национальностьнуудай Соведэй депутадууд болон hунгагдаа.

Национальностьнуудай Соведэй нэгэдэхи сесси дээрэ hунгагдаhан Мандатна комисси СССР-эй Конституциин 50-дахи статьягай үндэhөөр, hунгуулиин бүхы гурбан округуудhаа hунгагдаhан депутат бүхэн тушаа hунгуулиин Окружной комиссинуудаар табигдаhан hунгуулиин документнүүдые ба материалнуудые шалгаа. Мандатна комисси хадаа депутадуудта кандидадуудые регистрацида абаhан тухай hунгуулиин Окружной комиссинуудай хүргэhэн протоколнуудые ба голосованиин дүнгүүд тухай hунгуулиин Окружной комиссинуудай протоколнуудые хаража үзөө.

hунгагдаhан депутат бүхэн тушаа документнүүдые ба материалнуудые шалгаhанайнгаа hүүлээр, Мандатна комисси болбол hунгуулиин бүхы гурбан округуудhаа Национальностьнуудай Соведтэ депутадуудые hунгаhан hунгалтанууд зүбөөр хэгдээ гэжэ тодорхойлбо. СССР-эй Конституциин ба СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалтанууд тухай Дүримэй үндэhөөр ба тэдээнтэй зохилдуулан, эдэ округуудта hунгалтанууд үнгэргэгдөө.

Энээниие үндэhэ болгон, Мандатна комисси иимэ шиидхэбэри абаад, Национальностьнуудай Соведэй баталамжада табина гэбэл:

«Абхазска АССР-эй № 406 Сухумска сельскэ, Киргизскэ ССР-эй № 258 Калининска ба Узбекскэ ССР-эй № 83 Андижанска сельскэ — hунгуулиин эдэ гурбан округуудhаа Национальностьнуудай Соведтэ hунгаха hунгуулиин окружной комиссинуудай табиhан бүхы материалнуудые ба hунгуулиин бүхы документнүүдые депутат бүхэн тушаа тус тустань шалгаад, Мандатна комиссиин тодорхойлhониинь:

1. hунгуулиин бүхы 3 округуудhаа Национальностьнуудай Соведтэ депутадуудые hунгаhан hунгалтанууд СССР-эй Конституциин ба СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалтанууд тухай Дүримэй үндэhөөр ба тэдээнтэй бүрин зохилдуулан хэгдээ.

2. hунгуулиин алишье округтохи hунгалтануудые болюулха ямаршье үндэhэ баримта, тэрэшэлэн СССР-эй Конституцие ба СССР-эй Верховно Соведтэ hунгаха hунгалтанууд тухай Дүримые эбдэhэн тухай ямаршье гомодолнууд, мэдүүлгэнүүд Национальностьнуудай Соведтэ депутадуудые hунгаха hунгуулиин нэгэшье округто байгаагүй.

Дээрэ дурсагдаhанай үндэhөөр, Национальностьнуудай Соведэй Мандатна комисси болбол Национальностьнуудай Соведтэ hунгагдаhан депутадуудай: hунгуулиин № 406 Сухумска сельскэ округто — Георгий Григорьевич Твалчрелидзын, hунгуулиин № 258 Калининска округто — Тилен Тургумбаевагай ба hунгуулиин № 83 Андижанска сельскэ округто — Исамидин Юсуповай түлөөлэлгын зүб байhаниие мэдэрнэ».

ИНФОРМАЦИОННО МЭДЭЭСЭЛ

Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани тухай

Мартын 7-до, үдэшын 7 часта, Кремльдэ, Кремлёвско Ехэ Ордон соо, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани болобо.

Түрүүлэгшээр hууhан — Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **М. А. Яснов** 1951 оной СССР-эй Гүрэнэй бюджет тухай элидхэл хэхыень СССР-эй финанснуудай Министр нүхэр А. Г. Зверевтэ үгэ үгэбэ.

А. Г. Зверевэй элидхэлэй hүүлээр, түрүүлэгшэ хадаа зүблэхэ зүйлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгын гуримые палатануудай баталан абаhанай ёhоор Бюджетнэ комиссинуудай нэмэлтэ элидхэлнүүд, бюджет ба бюджедые баталалга тушаа үгэ хэлэлгэ Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй заседаниинууд дээрэ тус тустань хэгдэхэ гэжэ мэдээсэбэ.

Энээгээр, Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй хамтын заседани хаагдаа.

ТҮРҮҮ МОДОШОДОЙ МЕТОДЫЕ ХЭРЭГЛЭН АЖАЛЛАГТЫ!

Стахановска hарын түрүүшүүл

ЗАИГРАЙ. (Манай тусхай корреспондентhээ). Социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлhэнэйнгээ ашаар, Черемуховско леспромхозой «Каракуль» гэжэ нүхэр Морозов начальнигтай мастерска участогайхид модо шэрэхэ графигаа үлүүлэн дүүргэдэг болобо. Тэдэнэр мүнөө модо шэрэхэ еүүдхынгээ даалгабариие зарим үдэрнүүдтэ 350 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тиигэжэ, үргэнөөр дэлгэрhэн мүрысөөндэ түрүү hуури эзэлжэ ябана.

Стахановска вахтада жагсаhан электромоторист нүхэр Иванов халаан соогоо 300 модо отолхо байгаа hаа, мүнөө 1000 хүрэтэр отолно. Мүн электрохюрөөщэн нүхэр Шубин үдэр бүри 2,5 нормо дүүргэжэ, түрүүшүүлэй зэргэдэ ябана.

Тус аймагай Орджоникидзын нэрэмжэтэ колхозой (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Мурзин) гэшүүд Баруун-Тарбагатайн леспромхоздо ажаллахадаа, модо бэлэдхэхэ сезонно түсэбөө энэ оной мартын 1-дэ сүм дүүргээ. Тиигээд, стахановска hарын дүүрэтэр түсэбhөө гадуур модо бэлэдхэжэ, Эхэ орондоо бэлэг барича гэжэ шиидээ. Мүнөө 1000 гаран кубометр модо түсэбhөө гадуур үгөөд байна.

Мүн «Улаан-Эрхирик» колхозойхид сезонно түсэбөө ойрын үдэрнүүдтэ дүүргэхын тула 20 хүниие моридтойгоор модо шэрэлгэдэ нэмэжэ табиба.

Б. Дашиев.

Сэлэнгын леспромхоз юундэ гээгдэнэб?

hүүлэй мэдээгээр энэ леспромхоз модо бэлэдхэхэ ба шэрэхэ түсэбүүдээ арайхан гэжэ дүшөөд процент дүүргэhэн байна. Тиихэдэ тэндэ хүдэлмэрилдэг Сэлэнгын аймагай колхозойхид модо бэлэдхэхэ сезонно түсэбөө миил 17 процент, модо шэрэхэ түсэбөө 11 процент дүүргээ. Мүн Иволгын аймагай колхозойхид сэлэнгынхидhээ холо ошоогүй, модо бэлэдхэхэ түсэбөө 24 процент, шэрэхэ түсэбөө 14 процент болгоод байна.

Иимэ гүнзэгы таhалдалда ороод байбашье, тус леспромхозой, тэрэшэлэн Сэлэнгын ба Иволгын аймагуудай партийна, советскэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ байдалые усадхажа, мүнөө соносхогдоод байhан стахановска hара соо эрид хубилалта хэхэ тухай хэмжээнүүдые абаадүй зандаа hуунад.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй обкомой бюрогой тогтоолой үндэhөөр тус аймагуудай колхозууд модо бэлэдхэлгэ ба шэрэлгэдэ хүдэлмэриин ба шэрэлгын хүсэнүүдые нэмэжэ гаргаха уялгатай байгаа. Теэд, энэ эрилтые тус аймагуудай колхозууд дүүргэхэhээ байтагай, зарим колхозниигуудаа гэдэргэнь абажа байха юм.

Модо бэлэдхэл дээрэhээ Сэлэнгын аймагай 30 колхозник, Иволгын аймагай 4 колхозник хэнэйшье зүбшөөлгүйгөөр зугадаhан байна. Нарайлха болоhон дээрэhээ модо бэлэдхэлhээ сүлөөлэгдэhэн гурбан эхэнэрнүүдэй орондо Сэлэнгын аймагай Жаргалантын сомоной Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Очиров ондоо хүнүүдые эльгээхэhээ, тиихэдэ, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой правлениин түрүүлэгшэ модо шэрэлгэдэ ябадаг моридтоо үбhэ тэжээл таhалжа үгэхэhөө арсаhан байна.

Нэрлэгдэhэн аймагуудай колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд модошодтоо ошожо, тэдэнэрэй байдалые шалгаха, hайжаруулха гэхэ мэтын хүдэлмэри оройдоошье хэнэгүй, модошодоо мартажархёод hуужа байнад. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд мүнөө ябажа байгаа стахановска hара соо сезонно даалгабаринуудаа дүүргэхэ талаар эрид хэмжээнүүдые абаха уялгатай.

Сэлэнгын леспромхоздо механизмууд тон хангалтагүйгөөр ашаглагдана. Эгээл иимэhээ тус леспромхозойхид энэ гүнзэгы таhалдалда орошоод байна. Ушар нимаhаа тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд модошодой дунда агитационно-ойлгууламжын хүдэлмэри шангадхажа, тэрэнэй үндэhөөр социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлэн, ажалай бүтээсые модошон бүхэнэй эрид дээшэлүүлхэ ябадал түйлаха үүргэтэй. Гадна, тэдэнэр тракторнууд болон автомашинануудаа түхэреэн суудкэ соо хүдэлмэрилүүлхэ, механизаторнуудай ажалые зүбөөр эмхидхэхэ, модо шэрэлгэ дээрэ ойрын хэдэн үдэртэ эрид шууд хубилалта хэжэ, стахановска hара соо түрүүшүүлэй зэргэдэ гараха зорилго урдаа табиха уялгатай.

Г. Намжилов.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Сов…

ССР Союзай Министрнүү… ведэй 1951 оной октябриин … № 4165 тогтоолтой зохи… БМАССР-эй Министрнүүдэй… болбол 1950—51 онуудай … үбэлэй сезоной ба 1951 оной … дэхи кварталай модо бэ… түсэбые болзорhооhь урид … hэнэйнь түлөө шагнаа гэбэ:

1. Хоринн аймагай Удын… ней Сталинай нэрэмжэтэ … түрүүлэгшэ нүхэр Гомбо Б… пович Будажаповые — аг… буугаар.

2. Кабанскын аймагай … ско сельсоведэй «Байкал» … зой түрүүлэгшэ Степан Конс… невич Федоровые—агнуур… гаар.

3. Заиграйн аймагай … сельсоведэй Орджоникидз… рэмжэтэ хүдөө ажахын … түрүүлэгшэ Василий Алекс… вич Мурзиниие — радиопр… гоор.

4. Эдэ шагналнууд «Бур… лес» трестын мүнгөөр абт… на.

Министрын баясхаланда хүртэбэ

«Бурмонголлес» трестын … приятинууд модо шэрэхэ 1950… дүрбэдэхи кварталайнгаа … 107,5 процент дүүргэжэ, … трестнүүдэй зэргэдэ байгаа. … тэй дашарамдуулан, ССР С… ой мэдоной промышлен… Министр нүхэр Орлов түсг… каз гаргажа, «Бурмонголлес… тын хүтэлбэрилхы бүлэг … рилэгшэдтэ мүнгэн шангуу… рюулгатайгаар баясхалан …

Тэрэ тоодо: трестые эр… Д. А. Шатиловта, трестын … инженер Н. А. Тепловто, Х… тайн леспромхозой директор … Дедюхиндэ, тус леспромхоз… на инженер В. П. Саль… Хандагайн леспромхозой … тор Н. А. Корягинада, глав… женер С. С. Салкинда, … леспромхозой директор И. … ревскидэ, главна инженер … Заставскида, Хорнин леспро… директор В. Д. Якищенго… на инженер Ф. В. Рябовта … бусад 14 хүнүүдтэ баясхал… гэгдөө.

Үндэр сэгнэлтэдэ хүртэhэ… рүүшүүл үсэд шанга ажал… модо бэлэдхэлгээр, шэрэлг… лон зөөбэрилгөөр жэлэйнгэ… сэбүүдые энэ стахановска h… дүүргэжэ, үнгэрэгшэ ж… амжалтануудые батадхаха … тай.

НАЦА БА ХЭЛЭН ТУХАЙ НҮХЭР И. В. СТАЛИНАЙ hУРГААЛ

П. ХАДАЛОВ,
философско наукануудай кандидат

Языкознаниин асуудалнууд тухай нүхэр И. В. Сталинай сэсэн мэргэн зохёолнууд бүхы советскэ наукын хүгжэлтэдэ, илангаяа марксистско-ленинскэ философиин хүгжэлтэдэ эпохо болоhон байха юм.

Наца хэлэн хоёрой хоорондохи диалектическэ харилсаа холбоон тухай асуудал тус зохёол соо онсолон тэмдэглэгдэhэн байна. Энэ асуудалые тодорхойлхын тулада «Марксизм ба национальна асуудал», «Марксизм ба языкознаниин асуудалнууд» гэhэн И. В. Сталинай зохёолнууд айхабтар ехэ удхашанартай. Эдэ зохёолнууд соогоо нүхэр Сталин болбол наца ба хэлые гениальнаар тодорхойлоо.

Наца тухай марксистска hургаал хадаа ангинууд ба ангиин тэмсэл тухай марксизм-ленинизмын hургаалтай нигта холбоотой.

Ангинууд ба ангиин тэмсэл тухай марксизм-ленинизмын классигуудай hургаал болбол национальна асуудал шудалхада теоретическэ үндэhэ hуури болодог байна. Ангиин тэмсэл тухай hургаал хадаа общественнэ үзэгдэлнүүдые зүбөөр сэгнэхэ арга олгодог гэжэ марксизм-ленинизмын классигууд нэгэнтэбэшэ заадаг байха юм. Ангиин тэмсэл мэдэрэлгые пролетариадай диктатурые мэдэрэлгэдэ хүргэдэг хүн лэ марксист гээшэ гэжэ Ленин вэз марксизмын hургаалые улам тодо болгон хүгжөөhэн байна, юуб гэхэдэ марксизмдахи гол юумэнь — пролетариадай диктатура тухай hургаал мүн.

Буржуазна обществын түүхэ бол ангиин тэмсэлэй түүхэ байхаhаа гадна, мүн энэ общество соохи нацануудай хоорондын тэмсэлэй түүхэ, эзэрхэхы нацануудта эсэргүү дарлагданхай нацануудай национальна хүдэлөөнэй түүхэ мүн.

Национальна тэмсэл хадаа ангиин тэмсэлhээ амяараа болодоггүй. Национальна тэмсэл хадаа ангиин тэмсэлhээ бии болодог, юуб гэхэдэ тэрэ болбол буржуазна байгуулалта доторхи ангинуудай харилсаануудhаа гарадаг. Тиимэhээ хэрбээ ангинуудай ба дарлалтын үгы байгаа hаа, ангинуудай тэмсэлшье үгы байха hэн. Ангинуудай тэмсэл үгы hаа, нацануудай тэмсэл үгы байха hэн.

Марксизмые бузарлагшад байhан «австрийска hургуулиин» «теоретигүүдые» элидшэлхэ зуураа, И. В. Сталин иигэжэ бэшэнэ: «Капитализмын түрүүшын шатануудта пролетариат ба буржуази хоёрой «культурын нэгэ ниитэ байhан» тухай хэлэжэ үшөө болохо байгаа. Зүгөөр томо индустриин хүгжэхэтэй ба ангиин тэмсэлэй хурсадахатай хамта «нэгэ ниитэ байлга» үгы боложе эхилдэг. Нэгэн адли нацын эзэд ба хүдэлмэришэд хоёрой бээ бээ ойлгохоёо болишоод байхадань, нацын «культурна нэгэ ниитэ байлга» тухай серьёзноор хэлэжэ болохогүй байна. Дай хэхые буржуазин шуналтайгаар хүсэжэ байхадань, «дайнда дайе» пролетариадай соносхожо байхада ямар «хуби заяанай ниитэ байлга» тухай хэлэжэ болохо гээшэб»?.[1]

Зүгөөр буржуазна социологууд болбол ангиин тэмсэлhээ национальна тэмсэлэй тусгаарлагданхай байhан тухай баталхые hэдэдэг. Иигэжэ тэдэнэр ажалшадай анхаралые ангиин тэмсэлhээ hамааруулан холодуулжа, национализм тээшэ хандуулхые хүсэдэг байна.

Буржуазна национализмын эшэ үндэhэниинь буржуазин интересүүд мүн. Буржуазин ангиин интересүүд национальна асуудалдахи программа ба политика боложе тодорхойлогдоод, наца тухай асуудалые буржуазно-националистическэ ёhоор тайлбарилха ябадалда асардаг. «Өөрынгөө» арадые ба «харшин» нацануудые хайра гамгүйгөөр мүлжэлгэ хадаа өөрынгөө политикые далдалхые ба «национализмаар», «нацын интересүүдээр» г. м, далдалан бусад нацануудай хэрэгүүдтэ нюуса хамаархалга хэхыень буржуазие баадхадаг. Энэ политикын эсэстэ, буржуазна интересүүд болбол «нацын интересүүд», «арадай интересүүд» мэтээр харуулагдадаг, буржуазин ангиин идеологи буржуазин национальна идеологи болгогдодог.

Зүгөөр, буржуазиhаа тад ондоо, пролетариат хадаа национальна асуудалые өөрынхеэрэ шиидхэдэг. Национальна асуудалые пролетарска ёhоор табиха гээшэ — интернационализм мүн. Пролетарска интернационализм болбол пролетариадай ангиин интересүүдhээ, арадуудай хоорондохи ахадүүгэй ба хани барисаанай интересүүдhээ эшэ үндэhэ абадаг. Али бүхы мүлжэлгэ, дарлалтада эсэргүүсэн тэмсэхэдээ, пролетариат болбол нэгэ нацые нүгөө нацын эзэрхэхэ зорилго табидаггүй. Пролетариат хадаа национальна дарлалтада эсэргүү эрид шангаар тэмсэдэг.

Национальна асуудалай ангиин шэнжэ тухай Ленин, Сталинай hургаал угаа ехэ теоретическэ ба политическэ удхашанартай. Буржуазна национализм ба пролетарска интернационализм хадаа зүришэлдөөтэ хоёр ангинуудай ондо ондоо интересүүдhээ эшэ абадаг, хоёр тад ондоо үзэл бодолнууд мүн. Иимэhээ буржуазна национализм ба пролетарска интернационализм болбол капиталистическэ байгуулалтын условидо хоёр томо ангинуудай лагерьнуудта зохилдодог, хоёр харша лозунгнууд мүн гэжэ В. И. Ленин заагаа hэн. Энэ ушар байдал хадаа национальна асуудалдахи хоёр политикые, хоёр үзэл бодолнуудые харуулна.

Мүнөөнэй условидо национальна тэмсэл тухай буржуазин фразеологи болбол космополитизмын хуурмаг идеологёор hэлгэгдэнэ. Американска империалистнууд хадаа арадуудые мүлжэхэ дарлахын тулада, арадуудай национальна бээ даанхай байдалые усадхахын тулада, дэлхэйе эзэмдэн зонхилхын тулада энэ хархис идеологиие номнoно.

«Марксизм ба национальна асуудал» гэhэн зохёол соогоо наца тухай гениальна тодорхойлго табиха зуураа И. В. Сталин иигэжэ бэшэнэ:

«Наца хадаа хэлэнэй, территориин, экономическа ажабайдалай нэгэ ниитэ байлгын ба культурын нэгэ ниитэ байлгада үзэгдэдэг, сэдьхэл бодолой шэнжэ маягай нэгэ ниитэ байлгын базэ дээрэ түүхэтэ ёhоор бүридэhэн, хүнүүдэй бата тогтууритайгаар нэгэ ниитэ байлга мүн»[1].

Нүхэр Сталинай энэ тодорхойлолго хадаа хүнүүдэй наца болон бүридэлгын түүхэтэ ёhоор шалтагаалха ябадал, хүнүүдэй территориальна нэгэ ниитэ байлгань миинтэ бэшэ, нэгэ ниитэ хэлэтэй байха ябадал, ажал-ябуулгынгаа үедэ хүнүүдэй хоорондохи экономическа холбоотой байха ябадал, национальна культурын нэгэ ниитэ байлгада харагдадаг, сэдьхэл бодолой шэнжэ маягай единство гэхэ мэтын факторнуудые хараадаа абана.

«...Наца болбол түүхын али бүхы үзэгдэл шэнгеэр хубилалтын хуулида оролсодог, өөрынгөө түүхэтэй, эхитэй ба эсэстэй байдаг»[2] гэжэ нүхэр Сталин заана.

Нацые нүхэр Сталинай тодорхойлhон тодорхойлолго соо ондо ондоо жэшээнүүдэй диалектическэ холбоо бии байна, эдэ шэнжэнүүдэй нэгэниишье, хэрбээ тусгаарлагдан абтаhан байгаа hаа, нацые тодорхойлходо дутуу байна.

Наца болохын тулада үни удаан түүхэтэ хүгжэлтын эсэстэ бүридэhэн, хүнүүдэй **тогтууритай нэгэ ниитэ байлга** шухала гэжэ нүхэр Сталинай тодорхойлолго соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Хэлэнэй нэгэ ниитэ байлга хадаа нацын шухала шэнжэ шанарай нэгэниинь болоно. Нүхэр Сталин болбол национальна нэгэ ниитэ байлга ба гүрэнэй нэгэ ниитэ байлга хоёрой хоорондохи илгаае заана. Национальна нэгэ ниитэ байхын тулада ниитэ хэлэн заатагүй байха шухала. Тиин гүрэнэй нэгэ ниитэ байхын тулада хэлэнэй ниитэ байхань шухала хэрэгтэй бэшэ юм.

Нацын онсо илгардаг ш… «наца бүхэнэй ниитэ хэлэн… га мүн», «национальна нэг… байлга хадаа ниитэ хэлэ… байжа шадахагүй юм»[1] гэж… Сталин баримталан харуул…

Энэ ушар байдалые хэл… жэлэгшэ манай олон хүнүү… гоогүй. Энэнь языкознани… hон дискуссиин үедэ элир… «Марксизм ба национальн… дал» гэhэн зохёол соо наци… дорхойлhон тодорхойлго т… дэндэ hануулха зуураа, «Я… нида марксизмын тухай» … хёол соогоо нүхэр Стали… бэшэнэ: «Наца дотор анги… шэлдөөнүүдэй бии байдаг… хэ зурааа, марксизм болбо… гол шухала шэнжэ шана… нэгэниинь хэлэнэй нэгэ нии… га мүн гэжэ хэлэнэ. Энэ м… ска тезисые дурсагдаhан ну… дэрнэ гээшэ гү?»[2].

Имагтал ниитэ хэлэнэй … hаа, нацанууд бии боложо … дэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгт… мэ болохолоороо, ниитэ … үгы байhан ябадал хадаа … циональна бүлэглэл үшөө … лоогүй байhанай шиидхэм… мүн. Ниитэ хэлэнгүйгөөр … үгы юм.

Хэлэн болбол обществы… дэлнүүдэй тоодо ороно, … даа обществын байгаа бүх… оршожо байдаг гэжэ «М… ба языкознаниин асуудалн… hэн гениальна зохёол соого… Сталин заана. Обществын … лоходо ба хүгжэхэдэ хэл… бололсожо, хүгжэжэ бай… ществын үгы болоходо хэл… болодог. Обществын гадаа … лэн байдаггүй.

Нүхэр Сталин болбол …

1) И В. Сталин, Зохёолнууд, том 2, нюур 328.

1) И В Сталин, Зохёолнууд, том 2, нюур 296.
2) Мүн тэндэ, нюур 297.

1) И. В Сталин, Зохёолну… нюур 293 294.
2) И В Сталин. «Марксизм и… знаниин асуудалнууд» 1950, …

Советскэ арад шэн зоригто ажалаараа ...э оронойнгоо хүсэ шадалые улам бэхижүүлнэ

Сталинска анхаралда стахановска ажалаараа харюусана

...ёолой зүйлнүүдэй ба про... товарнуудай гүрэнэй ...сэнгүүдые шэнээр химда... тухай СССР-эй Министр... Соведэй ба ВКП(б)-гэй ... тогтоол хадаа ажалшадай ...льна ба культурна хэмжээе ... дээшэлүүлхэ тухай пар... ...тскэ правительствын, нүхэр ... анхарал оролдолгын то... гаршэ мүн. Энэ тогтоолые ...спубликын ажалшад тон ...жэлтэтэйгээр угтажа, хаа ...үй--предприятинуудта, эмхи ...уудта, колхозуудта олон зо... ...алгатай митингнүүд бо... байна.

...митингнүүд дээрэ, хүдэлмэ... албахаагшад, инженерно... ...скэ хүдэлмэрилэгшэд болон ...игууд үгэ хэлэхэдээ, ара... ...на тэниглэн байдал тухай ... анхарал оролдолгынь тү... ...рти ба правительстводо, нү... Сталинда гүнзэгы баясхалан ... Зэдын аймагай Петропав... дунда һургуулиин багша нүхэр Шишмарев үгэ хэлэхэдээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй энэ тогтоол хадаа коммунизм байгуулха хэрэгтэ советскэ арадай туйлаһан гайхамшагта илалтануудые гэршэлһэн документ мүн болоно гэжэ мэдүүлээ.

Сельэлектрын мастерскойн электроцехын бригадир нүхэр Окладников үгэ хэлэхэдээ, ажалшад тухай парти ба правительствын анхарал оролдолгодо минии бригада кварталайнгаа үйлэдбэриин түсэбые 140 процент дүүргэжэ харюусаха гэжэ мэдүүлээ. Энэ бригадын электригүүд март һарада арбилһан түүхэй эдээ хэрэглэжэ, хоёр үдэр соо хүдэлмэрилхэ, майн 1 хүрэтэр түсэбһөө гадуур 10 мянган түхэригтэ трансформаторнууд ба генераторнуудые заһабарилха гэһэн социалистическэ уялга абаһан байна.

Улан-Удын һээы дарадаг фабрикын коллектив мартын 8 хүрэтэр кварталайнгаа түсэб дүүргэхэ уялга абаа. Бабушкин городой пищекомбинадай кондитер нүхэр Саловаров митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, март һарын үйлэдбэриин түсэбые 120 процент дүүргэхые бүхы коллективээ уряалһан ба тус уряаень бүхы коллективынь дэмжэһэн байна. Иволгын аймагай «Первое мая» колхоздо болоһон митинг дээрэ 170 колхознигууд хабаадажа, 11 хүн үгэ хэлээ. Колхозой гэшүүд болбол малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхэ ба хабарай тарилгада хаһа саг соонь бэлэдхэхэ гэжэ шиидэһэн байна.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха талаар партийна организацинууд ехэ хүдэлмэри ябуулжа байна. Жэшээлхэдэ, Байкало-Кударын аймагта бүхы агитаторнуудынь һунгуулиин кампанинуудай үедэ тэдэндэ бэхижүүлэгдэһэн участогуудтаа гаража, дурсагдаһан тогтоолой удхашанарые ажалшадта үргэнөөр тайлбарилна.

Ажалшадай ажабайдал улам һайжарна

...ёолой зүйлнүүдэй ба про... товарнуудай гүрэнэй ...сэнгүүдэй шэнээр химда... зорюулагдаһан ми... Улан-Удын зооветинститут... Митингые партбюрогой ... нүхэр Шатилов нээгээ. ...үүдые химдаруулха хадаа ... ажабайдалай удам ... түлөө сталинска ... оролдолгын, манай түрэл ...истскэ партиин сэсэн ... ажал-ябуулгын аша үрэ ... марксизм-ленинизмын үндэһэ һууринуудай кафедрын ахалагша багша нүхэр Могордоев хамагһаа түрүүн үгэ хэлэхэ зуураа тэмдэглэнэ. Зоотехническэ факультедэй III курсын студент Собенников үгэ абана. Советскэ Союзай ажалшадай ажабайдал үдэр бүри гоё һайхан боложо байна. Парти ба правительствынгаа анхаралда харюу болгон бидэнэр улам һайнаар һураха ёһотойбди гэжэ тэрэ хэлээ.

Манай гүрэндэ дайнай хэды ехэ хохидол ушаруулбашье һаань, бидэнэр шэн габьяата ажалаараа золото байдалза дахяад һэргээн бодхоогообди гэжэ профессор Парунин хэлэнэ. Һуралсалай шанарые һайжаруулха, үйлэдбэритэй холбоогоо улам бэхижүүлхэ тон шухала байһан тухай тэрэ хэлээ. Һүүлэрэнь ботаникын кафедрын ассистентка нүхэр Загузина: «Советскэ эхэнэрнүүд партии ба правительствынгаа анхаралда нэрэтэй түрэтэйгөөр харюусажа шадаха» гэжэ мэдүүлээ.

И. Харжеев.

Курумканай ажалшадай дэбжэлтэ

...оолой ба промышленна эд ...уудай гүрэнэй рознично сэн... шэнээр химдаруулха тухай ... правительствын ба ...(б)-гэй Центральна Комите... тогтоолые Курумканай аймагай ...жалшад туйлай ехэ баяртай... ...таһан байна.

...етскэ арадай ажана тэниглэн ...ые һайжаруулхын тула саг ... анхарал оролдолго гар... ...ынь түлөө аймагай ажалшад ...удай агуухэ вождь нүхэр ...нда гүнзэгы баясхалан хүргэ... бусад колхозуудай колхознигууд, Баргажанай МТС-эй хүдэлмэришэд болон албахаагшад парти, правительствын энэ анхарал оролдолгодо шэн зоригто ажалаараа харюусаха гэжэ шиидэһэн байна.

...гай центрын ажалшад, Мо... Калининай нэрэмжэтэ ба

Мүнөө аймагай колхозуудай колхознигууд ба МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэд адуу малайнгаа үбэлжэлгые амжалтатайгаар эмхидхэхын түлөө, хабарай тарилгада эрхимээр бэлэдхэжэ, үндэр ургаса туйлаха ябадалые хангахын түлөө эрид шууд тэмсэжэ байна.

Ц. Цыбиков.

Шэнэ уялгануудые абаба

Сэлэнгын аймагай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд эд товарай эрьесын түсэб үлүүлэн дүүргэхын, арад зониие культурнаар хангахын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ оролсобо.

Химдаруулгын һүүлээр эд бараанай гүйсэ эрид түргэдэжэ байна. Ново-Селенгинскэ сельмаг (продавецынь нүхэр Жеребко) мартын 1-нэй үдэр хоёрхон часай туршада 2 мянга гаран түхэригэй промышленна товарнуудые худалдаа. Мүн эндэхи раймаг энэл саг соо 4 мянган түхэригэй товарнуудые худалдаһан байна.

Ц. Цыдыпов.

Хабарай тарилгада бэлэдхэл

Республикын МТС-үүдтэ трактор заһабарилгын ябаса тухай

БМАССР-эй хүдөө ажахын Министерствын мэдээн

1951 оной мартын 5.

Эзэлһэн һуурин	МТС-үүд	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
1.	Жиримскэ	116,1
2.	Итанцын	109,3
3.	Үдын	107,3
4.	Тарбагатайн	105,4
5.	Сүхын	105,0
6.	Закаменай	103,7
7.	Түнхэнэй	103 7
8.	Саянтын	102,1
9.	Гашейн	101,4
10.	Кыренскэ	100,0
11.	Хонхолойн	100,0
12.	Сэлэнгын	100,0
13.	Тимлюйскэ	100,0
14.	Кабанскын	100,0
15.	Ново-Брянска	100,0
16.	Үшөөтэйн	100,0
17.	Иволгын	98,1
18.	Баргажанай	97,6
19.	Курбын	94,5
20.	Хэжэнгын	93,6
21.	Торнин	93,5
22.	Хамнигадайн	92,8
23.	Ехэ-Куналейн	92,3
24.	Чесаньн	92,1
25.	Хорнин	91,8
26.	Эгэтын	86,2
27.	Ехэ-Кударын	86,0
28.	Селендумын	85,7
29.	Бага-Куналейн	84,8
30.	Бичурын	84,2
31.	Суулгын	80,0
32.	Окино-Ключевскойн	74,2
33.	Сагаан-Усанай	69,6
34.	Кяхтын	65,1
35.	Бургалтайн	62,9
36.	Куйтунска	58,8

Үндэр ургаса хуряахын түлөө оролдоногүй

Үдэр үнгэрхэ тудам хабар ойртожо, тарилгын хүдэлмэринүүдэй эхилтэр тоотойхон үдэрнүүд үлэбэ. Гэхэтэй хамта, хабарай полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэл Яруунын аймагта хүсэд һайнаар эмхидхэгдээдүй. Аймагай олонхи колхозуудта хабарай тарилгада бэлэдхэл тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Хүсэд хүрэхэ үрһэ хурэнгэ каһан колхоз аймаг дотор үгы. Жэшээнь, «Путь социализма» колхоз үрһөөр миил 21 процент, Исингын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 24 процент хангагданхай. Гансал Эгэтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үрһөөр 86 процент хангагданхай юм. Теэд, үрһэ хүрэнгөөр хүсэд хангагдаагүй байбашье, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ хэрэгтэ анхаралаа багаар хандуулна.

Гадна, аймагай олон колхозууд үрһэеэ сэбэрлэжэшье захалаагүй байһаар. Мүнөө жэлдэ аймагай колхозууд 2000 центнер сортовой үрһэ андалдажа абаха ёһотой юм. Гэбэшье, аймагай хүдөө ажахын таһаг үрһэ андалдалгын хүдэлмэрие тон муугаар эмхидхэнэ, олон колхозуудта андалдалгын түсэб хүргөөгүй, андалдалгын график зохёогоогүй байшоо. Тиимэһээ олон колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд үрһөө хаана тушааха, сортовой үрһэ хаанаһаа абахаа мэдэнэгүй. АСХО-е даагша нүхэр Аржаев аймагай олон колхозуудай кондиционнобэшэ үрһэтэйе һайн мэдэжэ байбашье, хабарай нойтонһоо урид тэрэниие андалдаха хүдэлмэри эмхидхэхын түлөө оролдоногүй.

Үндэр баян ургаса хуряалгын нэгэн шухала нүхэсэл хадаа үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые бүрин бэелүүлгэ болоно. Гэбэшье, эндэхи олон колхозууд энээниие тоодоггүй, полинуудта саһа тогтоодоггүй байна. Жэшээнь, Ульдиргын сомоной Калининай, Ленинэй нэрэмжэтэ, Эгэтын сельсоведэй Карл Марксын, Сталинай нэрэмжэтэ, мүн «Улаан Ярууна» колхозууд нэгэшье гектар дээрэ саһа тогтоогоогүй. Эдэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд «Саһа тогтоогоод яахамнайб, мүнөө жэлдэ саһан ехээр ороо ха юм» гэһэн һанал бодолдо ээлэгдэнхэй байдаг. АСХО-гэй хүдэлмэрилэгшэд, тэрэниие даагша нүхэр Аржаев өөрөө мүн иимэ бодолдо ээлэгдэнхэй туладаа энэ шухала хүдэлмэрие эмхидхэдэггүй, тэрэнэй заншалые колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд дагадаг байна. Полидо наг шэбхэ зөөлгэ, үнэһэ, шубуунай аргал суглуулга, саһа тогтоолго мэтын агротехническэ хүдэлмэринүүд оройдоо 4,8 — 26,7 процент дүүргэгдэһэн байха юм. Иимэ байдал хаража байгаад, АСХО-гэй хүдэлмэрилэгшэд тэрээниие хурдадхаха тушаа ямаршье хэмжээ абанагүй.

Тэрэшэлэн хүдөө ажахын машина зэмсэгүүдые заһабарилгын график сагтаа үргэлжэ эбдэгдэнэ. Тиихэдэ Кировэй, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозууд плугуудаа заһабарилжа эхилээдүй, Ульдиргын сомоной Ленинэй, Калининай нэрэмжэтэ, Эгэтын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ, Комсомольско сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Путь социализма» колхозууд сеялкэнүүдээ заһажа захалаадүй байха юм. Аймаг соо гансахан лэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз хүдөө ажахын машина зэбсэгүүдые заһабарилха түсэбөө дүүргэнхэй.

Н. Красильников.

Дутагдалнуудаа дары усадхаха

Түнхэнэй аймагай түрүү колхозууд хабарай полевой хүдэлмэридэ муубэшээр бэлэдхэнэ. Торско сельсоведэй «Улаан Тооро», Ленинэй нэрэмжэтэ колхозууд ерэхэ тарилгые эрхим шанартай үрһэ хүрэнгөөр хангахын түлөө ехэхэн оролдолго үүсхэл гаргана. Эдэ колхозууд үрһэ хааха түсэбөө дүүргэхэ дүтэлөө. Тиихэдэ Түнхэнэй сельсоведэй «Красный пахарь», мүн «Заря» колхозууд үрһэ хүрэнгээ 100 процент хаажа, үни хада дүүргэээд, сэбэрлэлгын хүдэлмэриие эмхитэйгээр ябуулжа байна.

Гэхэтэй хамта, аймагай олонхи колхозууд хүсэд хүрэхэ үрһэ хаахын түлөө оролдоногүй. Аймаг дотор бүхы дээрээ үрһэ хүрэнгэ хаалга холо дүүргэгдээгүй. Тиихэдэ Толтойн сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхоз үрһэ хааха түсэбөө миил 49,6 процент, Сагаан-Нуурай сельсоведэй Кагановичын нэрэмжэтэ, мүн энэ сельсоведэй 17 партсъездын нэрэмжэтэ колхозууд 50—54 процент дүүргэһэн байна.

Гансашье, үрһэ хаагаад дүүрэхэ бэшэ, тэрэниие сэбэрлэхэ, ургаха шадалыень шалгаха, юрэнхыдөө тарилгада һайнаар бэлэдхэхэ хэрэгтэй ха юм. Теэд, мүн энэшье хүдэлмэри эндэхи олон колхозуудта хангалтагүйгөөр табигданхай. Үрһэ сэбэрлэлгын хүдэлмэри Жемчугска сельсоведэй Калининай нэрэмжэтэ колхоздо (түрүүлэгшэнь нүхэр Гончаров) илангаяа муугаар ябуулагдана. 690 центнерэй оронда миил 358 центнер үрһэн сэбэрлэгдээд байна. Тус сельсоведэй «Память Ильича» колхоздо энэ хүдэлмэри бүришье нобшо удаанаар хэгдэнэ.

Үндэр ургаса хуряалгын шухала условинуудай нэгэн болохо үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд мүн лэ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ. Поли дээрэ саһа тогтоолгые эндэхи колхозууд ехэнхидээ тооногүй. Саһа тогтоолгоор эмхидхэгдэһэн воскреснигүүдтэ колхознигууд олооро элсүүлэгдэнэгүй. Тэрэнэй эсэстэ аймаг дотор саһа тогтоолгын түсэб оройдоо 35 процент дүүргэгдэнхэй. Полидо наг шэбхэ зөөлгэ, шубуунай аргал, үнэһэ суглуулга мүн лэ хангалтагүй. Хүдөө ажахын машина зэбсэгүүд нобшо удаанаар заһагдана. Зактуйска сельсоведэй «Победа», Сагаан-Нуурай сельсоведэй Кагановичын нэрэмжэтэ колхозууд энэ талаар илангаяа ехэ гээгдэлтэй.

Тус аймагай колхозууд дутуунуудаа дары усадхажа, полевой хүдэлмэриие эмхитэйгээр эхилхын түлөө тэмсэлээ шангадхаха зорилготой.

И. Баженов.

...марксистскаар шэнжэлхэ ... хэрбээ хэлэн обществын ... шудалжа байгаа хэлээр ... арадай түүхэтэй нигта хол... ...оор шудалагдадаг байгаал ...ые ба тэрэнэй хүгжэлтын ...ые ойлгожо болохо байна ...мана.»[1]

...р Сталин хадаа хэлэнэй хүг... ба тэрэнэй хуули ёһонуу... обществын түүхэтэй, арад зо... ...этэй холбоно, тиин бодо... ...ын ёһоор хандана. Энэ ха... большевистскэ партийностиин ...ала онсо илгаануудай нэ... ...ь мүн.

...хадаа хүнүүдэй хоорондоо ...н хөөрэлдэдэг гол арга ба ... байха юм гэжэ И. В. Ста... ...ргана. Хэлэн болбол ухаан ...ой сэхэ холбоотой. Хэлэн ... ухаан бодолой ажалые ...үгэнүүдээр болон мэдүүлэл ...үгэнүүдээр регистрацилдаг ...дхадаг юм. Ухаан бодолой ...нэй хоорондохи диалекти... холбоо харилсааг И. В. Ста... тогтооһон ушар, «хэлэн ... ухаан бодол бодотоороо ... (Маркс) гэһэн, хэлэнэй энэ ...р онсо өөрэ шанарнуудые ...ойлходо тусгаар удхаша... байха юм. Хэлэн хадаа хү... бүхы ажал-ябуулгада об... ...ые хангадаг гэжэ И. В. ... заана.

...В. Сталин хадаа хэлэнэй хүг... ...ын хуулита ёһые тогтоожо, ... тухай түгээ һургаал бай... ...тэрээнэй онсо өөрэ байда... ...шар ёһые тодорхойлһон бай... ... Хэлэнэй грамматическа ...мжа ба тэрээнэй гол сло... фонд болбол хэлэнэй үндэһэ ... мүн болоно гэжэ һурга... ...нэй словарна состав саг ... хубилжа байдаг. Хэлэнэй ... тэрээнэй словарна соста... ...орхойлогдодог. Хэлэн ту... И. В Сталинай һургаал, тэ... ...ооһоо, гол словарна фонд ... грамматическа байгууламжа ... тэмдэглэгдэһэн ушар, хэлэнэй түүхые зүбөөр шудалхын тулада имагта ехэ удхашанартай байна. Ород хэлэн хадаа өөрынгөө словарна составаар бэшэдтэ орходоо үлэмжэ баян хэлэн мүн, юуб гэхэдэ, тэрэ хадаа ямар хэлэнүүдтэй ушарһан байнаб, тэдээнһээ хамаг һайн юумыень түүжэ абаһан байна гэжэ И. В. Сталин заана. СССР-эй арадуудта ород хэлэн хадаа түрэлхи хоёрдохи хэлэниинь боложо байна, юуб гэхэдэ, энэ хадаа большевистскэ партиин ударидалга доро нигта барисаатайгаар коммунизм байгуулжа байгаа социалистическэ нацануудай хүтэлбэрилхы хүсэн бологшо агуухэ ород нацын хэлэн мүн.

«Марксизм ба языкознаниин асуудалнууд» гэһэн нүхэр Сталинай зохёолдо советскэ наукын хүгжэхын тулада, философиин партийностиие баримталха тусгаар удхашанартай асуудалнууд табигдажа, шиидхэгдэһэн байха юм. Нүхэр Сталин хадаа марксистска диалектикые, марксистска философско материализмые ба түүхын материализмые тодорхойлно, хүгжөөнэ. Нүхэр Сталин хадаа хэлэнэй тон орёо бэрхэтэй теориие шиидхэлгэдэ, хэлэн ба ухаан бодолой хоорондохи харилсаан тухай асуудалда творческоор хандалгын жэшээ харуулаа.

Нүхэр Сталин диалектикын мастер байһан туладаа, культурын ангиин удха ба тэрээнэй ниитэнациональна формын хоорондохи харилсалгын асуудалнуудые диалектическээр шэнжэлнэ. Мүн тэрэшэлэн нацын шухалын шухала шэнжэ мүн болохо хэлэнэй диалектическэ ниитэ-байлгые, обществын доторхи ангиин зүрилдөөе нүхэр Сталин шэнжэлэн харуулна.

Языкознанида аракчеевскэ ёһо гурим бии болгоһон марристнуудай антимарксистска ба вульгаризаторска һургаалые элирхэйлхэ зуураа, нүхэр Сталин хадаа большевистскэ принципиальна байлгын, нюур сахингүйгөөр шүүмжэлэл хэлгын жэшээ харуулаа.

«Марксизм ба национальна асуудал» гэжэ зохёол соогоо, нацанууд хадаа үни удаан ба саг үргэлжын нэгэдэн харилсалгын эсэстэ бүрилдэн бии болодог юм, теэд тэрэ болбол ниитэ территоритой байгаа хадаал болохо байна гэжэ Сталин һургана. Англичанинууд ба американецууд нэгэ хэлэн дээрэ хэлэдэг мүртөөшье, хоёр ондоо наца байха юм, юуб гэхэдэ, түбхын түрүүндэ тэдэнэр ондо ондоо территоринууд дээрэ ажаһуудаг.

Гэбэшье, имагтал территориин нэгэ ниитэ байһан ушарһаа нацанууд үшөөл бии болоногүй. Нацын бии болохын тулада, тэрэшэлэн хүнүүдэй экономическа барисаан, ороной элдэб областьнуудай ажалай хубаарилга бии болоһон, рыногууд бии болоһон ушар, зам харилсаанай хүгжэлтэ г. м. хэрэгтэй.

Эсэстэ, нацанууд тушаа сталинска тодорхойлолгоһоо ямар тобшолол гаранаб гэхэдэ, нацануудай зайлашагүй шухала шэнжэ түхэл хадаа сэдьхэл бодолой шэнжэ маягай, хүнүүдэй духовно шэнжэ маягай нэгэ ниитэ байлга хэрэгтэй. Энэ хадаа национальна культурануудай хүгжэлтэ дээрэһээ харагдана, нэгэ нацын нүгөөдэһөө ямар илгаатай байһаниие харуулна. Тиимэ болоходо, нацанууд тухай И. В. Сталинай тодорхойлолго дотор, нацануудай материальна ба духовно шэнжэ шанарнуудай нигта холбоотой байһан ушар тэмдэглэгдэнэ. Территори ба экономическа барисаан болбол материальна факторнууд мүн. Сэдьхэл бодолой шэнжэ маяг хадаа духовно фактор мүн. Зүгөөр, хэлэн болбол базисшье, надстройкошье бэшэ. Тэрэ хадаа базисыешье, надстройкыешье адляар хангадаг.

Национальна асуудалаар «австрийска һургуулиин» теоретигүүд К. Реннер, Шпрингер ба О Бауэр, II интернационалай толгойлогшо — К. Каутский болбол нацада олон тодорхойлолго үгэһэн болобошье, түгэс ба научна тодорхойлолгые үгэжэ шадаагүй. Тэдэнэр диилэнхидээл нацануудай нэгэн талые баримталан, асуудалда идеалистическээр ба метафизическээр хандажа, шиидхэгдэшэгүй зүрилдөөндэ тушагдаһан байха юм.

Буржуазин үзэл бодолые ба идеологиие али болохоор үмөөрэн магтадаг «австрийска һургуулиин» ба II Интернационалай бусад лидернүүдэй, наца тухай теориин идеалистическэ, хархис удхашанарые нүхэр Сталин эсэстэнь хүрэтэр элишэлһэн байха юм. Бодото научностиин ба пролетарска партийностиин түлөө тэмсэхэ зуураа, нүхэр Сталин болбол нацанууд тухай марксистска теориие дам саашадань хүгжөөгөө.

Бүхы шэнжэ түхэлнүүдэй бии болоод байхадал наца бүрилдэн бии болодог, «бодото дээрээ нацын тон лэ ганса тусгаар илгаатай шэнжэ түхэл гэжэ байдаггүй юм. Гансал шэнжэ түхэлнүүдэй дүн хамтын сумма гэжэ байдаг юм, теэд тэдэниие сасуулан үзэхэдэ, нэгэн гэбэл нэгэ шэнжэ түхэл (национальна шэнжэ түхэл), үгы һаа нүгөөдэнь (хэлэ), үгышье һаа гурбадахинь (территори, экономическа условинууд) бүри элеэр тодоржо гарадаг»[1]) гэжэ нүхэр Сталин заана.

Национальна асуудал тухай «австрийска һургуулиин» ба II Интернационалай бусад түлөөлэгшэдэй теоринь практика дээрэ ошоходоо оройдоо хэрэггүй байһыень бодото ажабайдал харуулба.

Агуухэ Октябрьска социалистическэ революци болбол пролетариадай гарта политическэ засаг, пролетариадай диктатурые үгэхэдөө, таряашадай гарта газарые үгэхэдөө, социальна асуудалые шиидхэхэһээ гадна, мүн национальна асуудалые шиидхэжэ, Советскэ Союзай бүхы ажалша нацануудта сүлөөтэйгөөр хүгжэхэ арга боломжо олгоо. СССР-эй ажалша нацанууд болбол политическэ эрхэ сүлөө абаад байхадаа, ленинско-сталинска национальна политикын үндэһэ һуури дээрэ национальна эрхэ сүлөөшье абаһан байха юм.

Советскэ Союз дотор түрүүшынхеэ бэелүүлэгдэһэн нацануудай сүлөөтэ хүгжэлтэ социалистическэ шэнэ нацануудай бии болохо ябадалда хүргөө. «Национальна асуудал ба ленинизм» гэжэ зохёол соогоо (1929 он) нүхэр Сталин энээн тухай бэшэнэ.

«Национальна асуудал ба ленинизм» гэһэн нүхэр Сталинай зохёол национальна асуудалаар марксистско-ленинскэ теоридо угаа ехэ нэмэри болохотоёо хамта, национальна асуудалай теориие шэнэ, дээдэ шатада үргэбэ.

Энэ зохёол соогоо И. В. Сталин марксистска литературада анха түрүүшынхеэ буржуазна ба социалистическэ нацанууд тухай һургаалые үндэһэлнэ. Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциир ба СССР дотор социализмын байгуулалтаар национальна харилсаануудта оруулагдаһан бүхы шэнэ юумэнүүдые нүхэр Сталин эндэ ниитэлһэн байха юм. Советскэ байгууламжын условинуудта нацануудай хүгжэхын тулада шэнэ үндэһэ һууринууд табигдана гэжэ нүхэр Сталин харуулна. Социалистическэ обществын байгуулалтатай хамта советскэ арадай ажабайдалда болоһон материальна үндэһэнүүдэй хубилалта хуушанай буржуазна нацануудһаа үндэһөөрөө илгаатай социалистическэ, шэнэ нацануудай бии болголгодо хүргөө.

Буржуазна нацануудһаа бэшэ юушье харадаггүй ба хуушанай буржуазна нацануудай хэлтэрхэйнүүд дээрэ Советскэ Союзда социалистическэ нацануудай бии болоһон бүхэли үеые харадаггүй байһан метафизигүүдай, схоластигуудай, ба буржуазна националистнуудай «теориие» нүхэр Сталин үй бута сохёо. Эдэ шэнэ социалистическэ нацанууд болбол агуухэ ород нацын хүтэлбэрилхы үүргэ доро, манай ороной эбтэ ажалша ангинуудай социально-политическэ шэнэ үндэһэн дээрэ бии болоһон юм.

* * *

Тиимэ болохолоороо, «Марксизм ба национальна асуудал» гэжэ зохёол соогоо И. В. Сталин болбол национальна асуудалаар большевистскэ программа «австрийска һургуулиин» программатай оройдоо таарахагүй байһыень харуулба.

Национальна асуудалаар националистическэ ба идеалистическэ австрийска программа болбол реформистска ба контрреволюционно программа мүн болоно.

Нүхэр Сталинай зохёоһон, большевигүүдэй интернационалистическэ ба материалистическэ программа болбол революционно ба прогрессивнэ программа мүн.

«Марксизм ба национальна асуудал» гэжэ нүхэр Сталинай зохёолые һайшааха зуураа, В. И. Ленин иигэжэ бэшээ һэн: «Теоретическэ марксистска литературада... с.—д. национальна программын үндэһэ һууринууд һүүлэй үедэ бэшэгдэһэн байгаа, (түбхын түрүүндэ эндэ нүхэр Сталинай статья табигдана)[1]».

Национальна асуудалаар марксистска программа ба политика хадаа ленинско-сталинска политика ба программа гэжэ түүхэ соо ороһониинь дэмы бэшэ. Ленинтэй хамта национальна асуудалаар большевистскэ партиин программые зохёолсоһоной түлөө нүхэр Сталинай түүхэтэ габьяа тэдэ үгэнүүдээр тэмдэглэгдэнэ.

«Марксизм ба национальна асуудал», «Марксизм ба языкознаниин асуудалнууд» гэжэ И В. Сталинай хоёр гениальна мэргэн зохёолнуудай түүхэтэ удхашанарынь иимэ байна.

[1] И. В. Сталин, Зохёолнууд, том 2, нюур 301.

[1] В. И. Ленин, Зохёолнууд, том XVII, 3-дахи хэблэл, нюур 116.

Түмэрзамай техникумэй ажабайдалhаа

Һуралсалай жэлэй эхилhэнhээ хойшо манай техникумэй партийна комсомольско ба профсоюзна организацинууд һуралсал-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие һайжаруулха талаар багабэшэ юумэ хэhэн байна.

Эдэ организацинуудай үүсхэлээр тусхай уужам һаруул кабинедүүд түхеэрэгдэнхэй. Тэдээн соо һурагшад лабораторно болон элдэб туршалгын хүдэлмэринүүдые хэдэг юм. Уранhайханай, һуралсалай номуудаар ба бусад хэрэгсэлнүүдээр баян библиотекэ үглөөнhөө үдэшэ болотор хүдэлмэрилнэ Үдэр бүхэндэ багшанар техникумдээ дежурилжа, һурагшадта ойлгогдоогүй асуудалнуудыень тайлбарилжа үгэдэг ба нэмэлтэ занятинуудые үнгэргэдэг юм.

Гадна, элдэб темэнүүдээр лекцинүүд уншагдана, группа бүхэндэ һүүлшын һонинуудаар информацинууд үнгэргэгдэнэ, центральна ба республиканска газетэнүүдые коллективнээр уншалга эмхидхэгдэнэ.

Мүн техникумдэмнай олон кружогууд ба секцинүүд хүдэлмэрилнэ Тэдээнэй хүдэлмэридэ һурагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Ород хэлэнэй ба литературын багша Е. П. Ананьинагай хүтэлбэрилдэг драматическа кружок һайн амжалтануудые туйлана. Энэ кружогойхид үнгэрэгшэ һунгалтануудта бэлэдхэлгын үедэ «Ленинскэ халанууд», «Хоёр капитанууд» ба «Зэмэгүй аад, зэмэтэйшүүл» гэhэн пьесэнүүдые һунгагшадта харуулаа.

Агуухэ вождь ба багша нүхэр И. В. Сталинай баллотировалагдаhан һунгуулиин Паровозо-бүтээлгын округой № 49 участок манай техникумдэ эмхидхэгдэhэн байна Амаралтын, үхибүүдэй ба голосовалха комнатонуудые, кино ба концерт хараха залнуудые һурагшад эдэбхитэйгээр түхеэрэлсэhэн, уран гоёор шэмэлсэhэн байна. Һунгуулиин кампаниин үедэ 22 хүнhөө бүридэhэн агитколлектив хүдэлмэрилөө, мүнөөшье хүдэлмэрилhөөр. Тэдэнэй олонхинь комсомолецууд юм. Агитколлективэй гэшүүд һунгагшадай список зохёолсоhон, лекци ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэhэн, һунгагшадые «Һунгалтанууд тухай Дүримтэй» танилсуулhан байна. Тэдэнэр һунгуулиин участогта дежурилдаг байгаа. Һунгалтын үдэр манай техникумэй һурагшад агуухэ Сталинай түлөө ехэ баяртайгаар голосуудаа үгөө.

Гимнастическа, боксын, санын, конькигаар ябалгын ба буудалгын секцинүүд хүдэлмэрилнэ. Тус секцинүүдтэ хабаадагшад спортивна мүрысөөнүүд дээрэ техникумэйнгээ нэрэ солые шадабаритайгаар хамгаалжа, хэдэн дахин түрүү һууринуудые эзэлээд, грамотануудаар шагнагданхай.

Парти ба правительствынгаа халуун анхаралда харюу болгон манай техникумэй һурагшад бүри амжалтатайгаар һуралсахын тула бүхы шадалаараа оролдохол.

А. Самбаров, Улан-Удын түмэрзамай техникумэй 2-дохи курсын һурагша.

СПОРТ

Республикын түрүү һуури эзэлэлгэ

Санаар ба конькигаар БМАССР-эй түрүү һуури эзэлэлгээр мартын 2-һоо 4 болотор мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө. Энээндэ республикын 17 аймагуудай, 3 городуудай (Улан-Удэ, Бабушкин, Городок) физкультурна коллективүүдэй 235 санашад ба конькишад хабаадалсаа. Тус мүрысөөнүүд хоёр бүлэгөөр үнгэргэгдөө. Түрүүшынь бүлэгтэ городойхидой, удаадахидань—аймагуудайхидай мүрысөөн болоо.

Гурбан үдэрэй мүрысөөнэй эсэстэ санын спортоор командна түрүү һуури Түнхэнэй аймагай физкультурнигууд эзэлээ. 2-дохи һуури Иволгын аймагайхид, 3-дахи һуури Заиграйн аймагай спортсменүүд эзэлhэн байна.

Эрэшүүлэй 5 километрын ба эхэнэрнүүдэй 3 километрын эстафетэдэ Заиграйн аймагайхид түрүү һуури, 2-дохи һууриие Түнхэнэй аймагай физкультурнигууд, 3-дахиинь Кяхтын аймагайхид эзэлээ.

Туд тудтаа түрүү һуури эзэлэлгээр санын спортоор 18 километрын дистанцида эрэшүүлэй дундаhаа Е. М. Елизов (Бичурын аймаг) 1-дэхи һуури, Иволгын аймагай түлөөлэгшэ С. Х. Бальчинов 2-дохи һуури, Н. П. Тотоев (Иволгын аймаг) 3-дахи һуури эзэлээ. 30 километрын дистанцида 1-дэхи һуури Түнхэнэй аймагай түлөөлэгшэ С. В. Томилов, 2-дохи һуури Н. П. Тотоев (Иволгын аймаг) эзэлбэ.

Эхэнэрнүүдэй 5 километрын дистанцида 1-дэхи һуури Түнхэнэй аймагай түлөөлэгшэ Г. М. Бакулева, О. М. Сальникова (Кяхтын аймаг) 2-дохи һуури, Л. А. Шитина (Заиграйн аймаг) 3-дахи һуури эзэлээ. 10 километрын дистанцида О. М. Сальникова (Кяхтын аймаг) 1-дэхи һуури, Г. М. Бакулева (Түнхэн) 2-дохи һуури, Л. А. Шитина (Заиграй) 3-дахи һуури эзэлбэ.

Городойхидой санын мүрысөөндэ командаараа 1-дэхи һуури ПВЗ-гэй «Локомотивай» санашад. 2-дохи һуури «Искра» гэжэ һайндуранай обществын (Улан-Удэ) санашад, 3-дахи һуури «Медик» гэжэ обществын коллектив (Улан-Удэ) эзэлээ. «Байкал» гэжэ һайндуранай обществын залуу коллективэй (Улан-Удэ) санашад спортивна һайн показательнуудые харуулаа.

Городуудай санашадай туд тудай мүрысөөндэ 18 ба 30 километрын дистанцида И. Анненков («Искра» Улан-Удэ) 1-дэхи һуури, 18 километртэ 2-дохи һуури А. Копылов («Локомотив» ПВЗ), 30 километртэ Ю. Трунев («Локомотив» ПВЗ) 2-дохи һуури эзэлhэн байна. Эрэшүүлэй эстафетэдэ командна түрүү һуури ПВЗ-гэй локомотивайхид. 2-дохи һуури «Искрын» команда (Улан-Удэ) эзэлээ. Эхэнэрнүүдэй дунда 5 ба 10 километрын дистанцида К. М. Сидорова («Локомотив» ПВЗ) 1-дэхи һуури, мүн энэ дистанцида Л. Гармаева («Наука»), Т. Качина («Искра», Улан-Удэ) 2-дохи һууринуудые эзэлээ. Эхэнэрнүүдэй 3 километрын эстафетэдэ командаараа 1-дэхи һуури «Медик» гэжэ һайндуранай общество, 2-дохи һуури «Искра» гэжэ общество, 3-дахи һуури ПВЗ-гэй «Локомотив» эзэлбэ.

Простой конькигаар командна түрүү һуури Бичурын аймагайхид, 2-дохи һуури Кабанскын аймагайхид, 3-дахи һуури Хориин аймагайхид эзэлhэн байна. Хурдан конькигаар городойхидой дунда командна түрүү һуури ПВЗ-гэй «Локомотив», 2-дохи һуури «Искра» (Улан-Удэ) эзэлээ. Конькиин урилдаагаар «Медик» гэжэ обществын М. Заикин 500 метрэй газарта 49,5 секунда соо гүйжэ, республикын шэнэ рекорд тогтоогоо. Мүн ПВЗ-гэй «Локомотивай» В. Яременко һайн результат харуулаа.

Сана ба конькигаар 9 хүн 1-дэхи разрядай, 37 хүн 2-дохи, 29 хүн 3-дахи разрядтай болоо. Энэ үнгэргэгдэгшэ мүрысөөнүүд болбол санашад ба конькишадай техническэ үндэр показательнуудые харуулаа.

К. Шапров.

Санашадай мүрысөөн

Энэ үбэлэй эхинhээ хойшо Хориин аймагай комсомолецууд ба залуушуулай дунда санын спорт үргэнөөр дэлгэрhэн байна. Һаяхан үнгэргэгдэhэн аймагай санашадай мүрысөөн хадаа санын спортдо колхозой залуушуул ехээр дурладаг байhые харуулаа. Тус мүрысөөндэ Хориин дунда һургуулиин Хандагайн леспромхозой, райздравай ба бусад физкультурна коллективүүд эмхитэйгээр хабаадаа.

Энэ мүрысөөндэ командна түрүү һуури эзэлhэн Хориин дунда һургуулиин физкультурна коллективтэ аймагай физкультура ба спортын комитедэй дамжуулгын кубок барюулагдаа. Мүрысөөндэ хабаадалсаhан райздравай «Медик» гэжэ физкультурна коллектив 2-дохи һуури эзэлээ.

Тус тусай мүрысөөндэ Филипп Скворцов (Хандагайн леспромхоз) 30 километртэ 3 час 18 минута соо ябажа, 1-дэхи һуури эзэлээ. Леонид Филиппов (Хориин дунда һургуули) 18 километртэ 1 час 34 минута 47 секунда соо ябажа, 1 дэхи һуури эзэлээд, санаар 3-дахи разрядай нэрэзэргэдэ хүртэбэ Аюр Шагдаров (Хориин дунда һургуули) энэ дистанцида 2-дохи һуури эзэлээ.

Эхэнэрнүүдэй дунда Галина Попова (Хориин дунда һургуули) 5 километрын дистанцида 1-дэхи һуури эзэлбэ.

1-дэхи ба 2-дохи һуури эзэлэгшэдтэ үнэтэ бэлэгүүд ба аймагай физкультура ба спортын комитедэй хүндэлэлэй грамота үгтөө.

В. Гындендамбаев.

Дүрбэн державануудай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй орлогшонэрой даб дээрэхи зүблөөн

ПАРИЖ мартын 5. (ТАСС). Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй зүблэхэ зүйл бэлэдхэхын тула зарлагдаhан, СССР-эй, Франциин, США-гэй ба Великобританиин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй орлогшонорой даб дээрэхи зүблөөн Париждахи Ягаан ордон соо нээгдээ.

СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо А. А. Громыко, Франциин гадаадын хэрэгүүдэй министерствын генеральна секретарь А. Пароди, Холбоото Штадуудhаа — посол Ф. Джессеп; Великобританиhаа — гадаадын хэрэгүүдэй министрын парламентска орлогшо Э Дэвис гэгшэд тус зүблөөндэ хабаадана.

СССР-эй делегациин составта —А И. Лаврентьев, В. С. Семенов, А П. Павлов; Франциин делегациин — Ги де ла Турнель, Р. де Маржери, Сейду; США-гэй делегациин — Ч. Болеп, П. Лекгофф, Брюс; Великобританиин делегациин составта — А. Маллет, Д. Гаррисон гэгшэд ороно.

4 державануудай түлөөлэгшэд ээлжээлэн түрүүлэгшэ болохо гэжэ хэлсэгдээ. Түрүүшын заседани дээрэ А. Пароди түрүүлэгшээр һууба. Даб дээрэхи энэ зүблөөн гансахан зорилготой, тэрэмнай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй заседаниин зүблэхэ зүйл бэлэдхэлгэ болоно гэжэ Великобританиин түлөөлэгшэ Дэвис мэдүүлээ. Манай урда байгаа проблемэнүүдые шиидхэхын тулада бэшэ, харин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй зүбшэн хэлсэхынь тулада тэдэ проблемэнүүдэй список зохёохын тулада лэ эндэ ерээд байнабди гэжэ Дэвис хэлэбэ.

Хэды тиимэшье һаань, баруун державануудай политикые агрессивнэ ямаршье һанаашалгануудгүй политика гээшэ гэжэ ба агуу ехэ державануудай хоорондохи харилсаануудай муудаhанай түлөө бүхы гэмые Советскэ Союзда тохохо гэжэ Дэвис оролдоhон байна. Уласхоорондын оршон байдалай хүшэр хүндэ болоhон шалтагаануудые тодорхойлхо һэдэлгэ хэхэдээ, баруунай эзэмдэгшэ державануудаар Баруун Германиин ремилитаризацилагдажа байhан тухай шухала асуудалые Дэвис тойрожо гараа. Великобританиин түлөөлэгшэ Дэвис дүрбэн державануудай Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй зүблэхэ зүйлэй иимэ проектые Великобританиин, Холбоото Штадуудай ба Франциин үмэнэhөө оруулаа гэбэл:

1. Европодо уласхоорондын түгшүүритэ байдалай бии болоhон шалтагаануудые, мүн Советскэ Союзай ба США-гэй, Великобританиин, Франциин хоорондохи харилсаануудые бодото дээрэнь ба удаан саг соо һайжаруулха ябадал хангаха шухала хэмжээнүүдые хаража үзэлгэ.

2. Дулдыдангибэшэ ба демократическа Австриие һэргээн бодхоохо договор бэлэдхэжэ түгэсхэлгэ.

3. Германска нэгэдэлые һэргээн бодхоолгодо ба эбэй договор бэлэдхэлгэдэ хамаатай проблемэнүүд.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй сессиие зарлаха тухай асуудалаар нотонуудые Советскэ Правительствын ба США-гэй, Англиин, Франциин Правительствонуудай абалсаха үедэ, даб дээрэхи энэ зүблөөнэй зорилго тодорхойлогдоhон байгаа гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ А. А. Громыко мэдүүлбэ.

Дүрбэн державануудай министрнүүдэй зүбшэн хэлсэлгэдэ хамаатай асуудалнуудые тодорхойлолгын шухалань арсалтагүй, яахадааб гэхэдэ, асуудалнуудые тодорхойлолгоhоо Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй хүдэлмэриин ямар шэглэлээр ябахань нилээд дулдыдаха байна. Германиие демилитаризацилга тухай асуудалаар өөрынгөө хараа бодолые һүүлэй нотонууд соогоо Советскэ Правительство мэдүүлhэн байгаа. Германиие демилитаризацилха тухай Потсдамска хэлсээе бэелүүлгэ ба Германиие ремилитаризацилха ябадал зайсуулга хадаа Европодо, мүн Европоhоо ондоо тээшье, эб найрамдал бэхижүүлхын тулада ба уласхоорондын байдалай түгшүүрэлые һуладхахын тулада онсо ехэ удхашанартай байhые Советскэ Правительство үндэhэ болгоно.

Уласхоорондын байдалай түгшүүритэй болоhоной түлөө харюусалгые Советскэ Союзда тохохо гэhэн Великобританиин түлөөлэгшын һэдэлгэнүүдэй огто үндэhэгүй байhые харуулаад, Громыко хадаа «СССР-эй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй агрессиhээ» айлга тухай Дэвисэй мэдүүлгые хардалга мүн гэжэ буруушааба.

Великобританиин правительство агрессивнэ ямаршье һанаашалгануудгүй гэhэн Великобританиин түлөөлэгшын баталалгануудые зүбшөөржэ болохогүй байна гэжэ Громыко зааба. Буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэрэлгэ, Великобританиин ба бусад зарим державануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй тооё таhалгаряагүй олошоруулга, Баруун Германида зэбсэгтэ хүсэнүүдые байгуулха, Германиие ремилитаризацилха гэhэн хэмжээнүүд амгалан һанаашалгануудаар хэгдэнэ гэжэ этигэхэ бэрхэтэй байна. Буу зэбсэгүүдые яаралтайгаар түхеэржэ байгаа гүрэнүүдэй зүгhөө агрессиин аюул мүнөө байхаhаа гадна, Великобританиин хабаадалгатай агрессиин ябуулганууд хэгдэжэ байна гэжэ мэдэгдэнэ.

Германиие демилитаризацилха тухай Потсдамска хэлсээе бэелүүлгэ ба ремилитаризацилха ябадал зайсуулга хадаа эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ удхашанартай, дүрбэн державануудай хоорондохи харилсаануудые үнэхөөр һайжаруулжа шадаха гэжэ Советскэ Правительство тоолоно.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй зүблэхэ зүйлдэ иимэ асуудалнууд оруулагдаха ёhотой гэжэ Советскэ Правительство һанамжална гэжэ Громыко зааба:

1. Германиие демилитаризацилха ба Германиие ремилитаризацилга тохёолдуулхагүй тухайда Потсдамска хэлсээе дүрбэн державануудай бэелүүлхэ тухай.

2. Германитай эбэй договор баталалгые түргэдхэхэ тухай ба энээнтэй зохилдуулан, эзэмдэлгын сэрэгүүдые Германиhаа гаргалга тухай.

3 Европодохи оршон байдалые һайжаруулха тухай ба дүрбэн державанууда — СССР-эй, США-гэй, Великобританиин ба Франциин зэбсэгтэ хүсэнүүдые дары хороожо эхилхэ тухай.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй сессиин зүблэхэ зүйлдэ оруулхын тула советскэ делегацяар дурадхагдаhан нэгэдэхи асуудалай удхашанарынь Потсдамска хэлсээнэй ёhоор тодорхой уялгануудые дүрбэн державануудай абаhан ябадалааршье тодорхойлогдоно гэжэ Громыко хэлэбэ. Эдэ уялганууд бэелүүлэгдэхэ ёhотой. Советскэ Правительствын хараа бодол иимэ байна. Эдэ уялгануудые бэелүүлгэ ба германска милитаризмын һэргээн бодхоогдохо ябадал зайсуулга хадаа уласхоорондын эб найрамдал ба аюулгүй байдалые хангаха хэрэгтэ шухала удхашанартай байна, Европын арадуудай шухалын шухала интересүүдтэ, тэрэ тоодо германска арадай интересүүдтэ хамаадана.

Германитай эбэй договор баталалгые түргэдхэлгэ ба энээнтэй зохилдуулан, эзэмдэлгын сэрэгүүдые Германиhаа гаргалга мүн лэ шухала удхашанартай юм. Энэ асуудалаар тодорхой уялгануудые дүрбэн державанууд өөhэдтөө даажа абаhанhаань хойшо 5 жэл үлүүтэй саг үнгэрөө. Гэбэшье, эдэ уялганууд бэелүүлэгдээгүй. Германи искусственна таhалагданхай зангаараа үлөөд байна. Демократическа ба эб найрамдалай үндэhөөр, германска гүрэнэй нэгэдэлые һэргээн бодхоохо зорилго шиидхэгдээдүй.

Европодохи байдалые һайжаруулха тухай ба дүрбэн державануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые дары хороожо эхилхэ тухай асуудалай удхашанар тиимэл тодорхой байна гэжэ Громыко хэлэбэ. Энэ зүблөөндэ түлөөлэгдэhэн Великобританиин ба бусад оронуудай правительствонууд шэнэ дайнай аюулые зайсуулха ба эб найрамдал бэхижүүлхэ гэжэ үнэхөөр хараалаа һаа, тэрэнээ бодото дээрэнь харуулха, мүн дүрбэн державануудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо тухай асуудалые Министрнүүдэй Совет дээрэ зүбшэн хэлсэхые зүбшөөхэ зохид ушар байдалтай болоод байна. Советскэ энэ дурадхалда баруунай гурбан державануудай правительствонуудай хандалга хадаа Европодохи байдалые һайжаруулха гэhэн, уласхоорондын оршон байдалай түгшүүрэлые һулаоруулха ба Советскэ Союзтай нэгэн талаhаа, нүгөө талаhаа энэ зүблөөндэ хабаадагша бусад гүрэнүүдэй хоорондын харилсаануудые һайжаруулха гэhэн тэдэнэй һанаашалгануудай али зэргын үнэн байhанай гэршэ болохо байна.

Громыкын үгэ хэлэhэнэй һүүлээр, США-гэй ба Франциин түлөөлэгшэд заседани хаахые дурадхаба.

Удаадахи заседани мартын 6-ай үдэрэй гурбан часта болоо.

Агуухэ дүрбэн державануудта Германска демократическа республикын Арадай палатын хандалга

БЕРЛИН, мартын 6. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, Германска демократическа республикын Арадай палатын секретариат Арадай палатын түрүүлэгшэ Иоганнес Дикманай иимэ мэдүүлгэ толилбо:

«Германитай эбэй договор баталалга бүхы германска арадта тон шухала асуудал мүн туладань, Германска демократическа республикын Арадай палатын президиум 1951 ондо Германитай эбэй договор бэлэдхэхэ ба баталха тухай асуудалые гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблэхэ зүйлдэ оруулхыень, дүрбэн державануудай гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй зүблөөнэй хэлсэхэ зүйл бэлэдхэхэ даб дээрэхи зүблөөн дээрэ Парижда байгаа түлөөлэгшэдтөө даалгыт гэhэн гүйлтатайгаар Америкын Холбоото Штадуудай, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Великобританиин ба Франциин правительствонуудта хандана. Эбэй договор иимэ принципүүд дээрэ үндэhэлэгдэхэ ёhотой гэбэл: Германиие демилитаризацилха ба демократизацилха, Германиин нэгэдэлые һэргээн бодхоохо, гадаадын сүлөөтэ худалдаа наймаае ба амгалан зорилготойгоор үйлэдбэриин сүлөөтэ хүгжэлгэ хангаха, эбэй договор баталhанай һүүлээр жэл болоод, эзэмдэлгын сэрэгүүдые гаргаха.

Германска демократическа республикын Арадай палата болбол дээрэ дурсагдаhан гүйлтые Америкын Холбоото Штадуудай, Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Великобританиин ба Франциин правительствонуудта хамтадаа дамжуулан үгэхыень 1951 оной мартын 2-то Германска федеральна республикын федеральна парламентда дурадхаа. Энэ дурадхалда Германска федеральна республикын федеральна парламентын харюусаагүй ушарhаа, Германска демократическа республикын Арадай палатын президиум тус гүйлтаяа агуухэ дүрбэн державануудай правительствонуудта өөрынгөө зүгhөө эльгээхые шухалада тоолобо.

Иоганнес Дикман, Германска демократическа республикын Арадай палатын түрүүлэгшэ».

Австридахи хүдөө жэжэ ээдэй Союзай суглаан дээрэ

ВЕНА, мартын 6. (ТАСС). Үгытэй ба дунда шадалтай австрийска олон арбаад мянган таряашадые нэгэдүүлэгшэ хүдөө жэжэ ээдэй Союзай учредительнэ суглаан Венэдэ болобо. Суглаан дээрэ Австриин бүхы провинцинуудhаа таряашадай делегадууд байлсаба.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэhэн хүнүүд австрийска таряашадай экономическа ба политическэ байдалай улам бүри муудажа байhаниие зааба. Налогуудай дээшэлэлтэ ба сэнгүүдэй ургалта австрийска деревниие үгырүүлнэ, үгытэй ба дунда шадалтай таряашадые хооhоруулна, помещигүүд ба кулагуудые баяжуулна.

Суглаанда хабаадагшад хэдэн резолюци абаа. Налогуудые хороохо, сэнгэй ургалтые зогсоохо, газарай реформо хэхэ, дайнай аюулда эсэргүү эб найрамдалай түлөө тэмсэхэ гэhэн Австриин ажалша таряашадай эрилтэнүүд тэдэ резолюцинууд соо мэдүүлэгдэнэ.

КОРЕЯДЭХИ СОБЫТИНУУ[Д]

Арадай армиин Гла[вна] командованиин мэдэ[эсэл]

ПХЕНЬЯН, мартын 6. (Т... Корейскэ арадай-демокра[тическа] республикын Арадай арми[ин] на командованиин мүнөөдэ[р] жуулhан мэдээсэл соо иигэ[жэ] лэгдэнэ:

Бүхы фронтнууд дээрэ А[радай] армиин частьнууд Хитадай [сайн] дуратантай хамтадаа ябаж[а] ... да эзэлhэн позицинуудаа ... барижа байна.

Мартын 6-да, зүүн эрье[йн] ... ондо, Арадай армиин час[тьнууд] дайсанай 2 кораблиие шэн[...]

Сеулай райондо, Хангаи м[...] урда эрье дээрэ, Арадай а[рмиин] частьнууд дайсанай 280 гар[...] ладууд ба офицернүүдые ү[гы хэ]hэн, шархатуулhан байна. Д[айса]най 2 танк ба сэрэгэй ондо[о] техникэ үгы хэгдээ.

ПХЕНЬЯН, мартын 7. (Т... Корейскэ арадай-демокра[тическа] республикын Арадай армии[н] на командованиин мүнөөдэр ... жуулhан мэдээсэл соо иигэ[жэ] лэгдэнэ:

Арадай армиин частьнууд ... дай һайндуратантай ха[мтадаа] ябажа, энээнэй урда тээ ... позицинуудаа бүхөөр бари[жа бай]на.

Фронтын центральна ү[…] дээрэ Арадай армиин час[тьнууд] мартын 7-до дайсанай 2 … ониие бүhэлбэ. Энэ байд[…] Арадай армиин частьнууд … най 683 солдадуул ба офи[цер…]дые үгы хэhэн, шархатуул[hан бай]на.

Энэ үдэртөө, Сеулай р[…] Арадай армиин частьнууд … най 2 самолёдые буудажа у[нагаа]гаа.

Марокködoхи событ[инууд] тушаа

ПАРИЖ, мартын 5. (Т... Мароккодо национальна … даанги байдалай тала … тушаа генерал Жуэнэй х… hээлтэ мүрдэлгэдэ эсэргүү … шангадажа байна гэжэ «Се…» газетэ мэдээсэнэ. Париждах… тикляль» партиин бюрогой … гын ёhоор, мартын 1-дэ … городто 6.000 марокканецүү… лониальна захиргаанай бай… hэлhэн ба энээнэй урда тээ … валагдаhан тэндэхи 150 хү… сүлөөлхэ эрилтэ хэhэн байн… зэбсэггүй хүн зондо эсэргү… лүүлэн колониальна засага… эльгээhэн марокканска стре… нюэтагайнгаа хүнүүдые бу… арсана, тэрээнтэй нэгэн h… байhанаа мэдүүлнэ.

Бевинэй тушаалhаа га[раха] магадгүй тухай Рей[тер] агентствын мэдэ[эсэл]

ЛОНДОН, мартын 5. (Т... Рейтер агентствын мэдээ… ёhоор, «гадаадын хэрэгүүд[эй ми]нистрын тушаалhаа Эрнест … нэй гараха тухай мэдүүлгэ … ер-министр Эттлидэ барю… hан болобошье, Бевиниие … хүниие олохо бэрхэтэй б… hаань тус мэдээсэл то… hаатаа гэhэн hанамжаяа … ско дипломатическа нюу… мартын 3-пай үдэшэ мэдү…

Гадаадын хэрэгүүдэй шэнэ [ми]нистрые олохо бэрхэтэй, … hээ гадна, Бевинэй пол… шүүмжэлдэг бүлэг гэшүүд … дотор бии байhые, гадаады… гүүдэй шэнэ министрээр то… доод шэнэ политика бэ… хүнээр hэлгэхые тэдэнэй … байhые Эттли хараадаа а… ёhотой гэжэ агентство тэм…

Премьер-министрын … Герберт Моррисон, колони… министр Джеймс Гриффитс … неральна прокурор Хартли … росс гэгшэд Бевиниие … магадгүй гэжэ политическ… нюурнууд мэдүүлнэ.

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын февралиин 25-… мерой 3-дахи нюуртэ «Нарh… хасууриин шэлбэhэ буйлуу… эдюулхэ тухай» зүбшэл соо о… Б. Мунгоновой гэмээр алду… Тиимэhээ шэлбэhэ бусалган б… гахын орондо шэлбэhэ халу… дэбтээн эдэшүүлхэ гэжэ заhа… хэрэгтэй.

Ре[дакци]

Харюусалгата ред[актор] Б. А. ОЧИ[РОВ]

Адрес редакции г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26 Телефоны редакции: редактора—23 заместителя редактора—7-85 отв секретаря—3-23 Отделов партийной жизни, культуры и быта—4-52. сельскохозяйственной промышленности—6-84. мест информации и писем—6-84 Для междугородных переговоров—16.

Н—03547. Типография Управления полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10…